



UNESCO
Latvijas
Nacionālā komisija

Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija



Pārskats par darbu 2017



www.unesco.lv



[www.facebook.com/
UNESCOLNK](https://www.facebook.com/UNESCOLNK)



[www.twitter.com/
@UNESCO](https://www.twitter.com/@UNESCO)



[www.draugiem.lv/
unesco](http://www.draugiem.lv/unesco)

SATURS

PRIEKŠVārds	4
-------------------	---

UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DARBĪBAS VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS	6
---	---

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asambleja	6
--	---

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbību regulējošie dokumenti	7
--	---

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas dalība padomēs un darba grupās	7
---	---

Latvijas pieteikumi UNESCO iniciatīvām	8
--	---

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas patronāža	8
--	---

LATVIJA UNESCO STARPVALDĪBU UN STARPTAUTISKAJĀS INSTITŪCIJĀS.....	9
---	---

UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesija	9
---	---

UNESCO Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu dalībvalstu Ģenerālās konferences 6. sesija	11
---	----

UNESCO Starpvaldību komitejas kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzības un veicināšanas 11. sesija	12
---	----

UNESCO Starptautiskā izglītības biroja padomes Rīcības komiteja	12
---	----

UNESCO Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību Ģenerālās asamblejas 21. sesija	13
--	----

UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 41. sesija	13
--	----

„Izglītība 2030” Uzraudzības grupas 3. sanāksme	14
---	----

UNESCO UN UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DARBĪBAS POPULARIZĒŠANA	15
UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas publicitāte plašsaziņas līdzekļos	15
UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas komunikācija internetā	16
UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas sadarbības tīkli	17
Starptautiskā ilgtspējīga tūrisma gada un starptautisko svinamo dienu popularizēšana	19
UNESCO IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	21
Globālā kustība „Izglītība visiem” un rīcības plāns „Izglītība 2030”	22
Globālā rīcības programma „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” un UNESCO Asociēto skolu projekts	25
UNESCO ZINĀTŅU PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	28
L'ORÉAL Baltic stipendija „Sievietēm zinātnē”	29
UNESCO programma „Cilvēks un biosfēra”	29
Zinātnes diena „Radošā zinātne”	30
UNESCO KULTŪRAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	31
Kultūras mantojums ilgtspējīgai attīstībai	32
Starpkultūru dialogs un kultūras izpausmju daudzveidība	34
UNESCO KOMUNIKĀCIJU UN INFORMĀCIJAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	36
UNESCO programma „Pasaules atmiņa”	37
Medijpratības un informācijpratības veicināšana	40
UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas tīkls „Stāstu bibliotēkas”	41

PRIEKŠVārds

Mācīties mācīties, mācīties pārveidot un mācīties kļūt – šie izglītības pilāri, kas veido globālās rīcības programmas „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” kodolu, 2017. gadā stiprināja arī UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju pārliecībā, ka izglītība ir tā, kurā mēs varam meklēt atbildes uz ilgtspējas problēmām sabiedrībā, ekonomikā un vidē, kultūra nodrošina attīstības garīgo vertikāli un zinātne iezīmē ceļu, kas ejams, lai katrs sabiedrības loceklis varētu neierobežoti īstenot savu radošo potenciālu un neviens nepaliktu novārtā.

Mācīties mācīties

Noslēgtais līgums starp Izglītības un zinātnes ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju paredz, ka laika posmā līdz 2021. gadam īstenošim aktivitātes, kas saistāmas ar dažādu mērķgrupu iesaisti vietējās kopienas izaugsmē, savu sakņu izzināšanā un piederības sajūtas stiprināšanā. Jau 2017. gadā aizvadītā vasaras skola vienoja UNESCO asociētās skolas, UNESCO LNK sadarbības tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībnieces un atmiņas institūcijas, kas glabā UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” vērtības, vēlmē izzināt labākās metodes, kā caur stāstiem un stāstīšanu sekmēt bērnu un jauniešu attieksmes veidošanu par norisēm sabiedrībā un vidē.

Savu ieguldījumu nākotnes izglītības modelēšanā sniedza UNESCO jauniešu seminārs Stalbē, kas uz Latviju mācīja lūkoties caur pasaules notikumu prizmu: kā notikumi pasaulē atbalsojas Latvijā un kā mēs kopīgi varam strādāt pie ilgtspējīgās attīstības mērķu īstenošanas. Iezīmes, kas raksturoja jauniešu semināru – viedokļu dažādība, kritiskā domāšana, prasme izteikt un aizstāvēt savu viedokli.

Pavisam jaunu iespēju pasaules izzināšanai paver medijpratība. Kā no informācijas patērētāja kļūt par tās radītāju, kā neapjukt informācijas gūzmā, mācēt saprast un nolasīt zīmes? Uz šiem jautājumiem atbildes tika meklētas semināros, kas, sadarbojoties ar UNESCO Medijpratības un informācijpratības katedru Latvijas Universitātē, tika organizēti bibliotekāriem un skolotājiem un skaidroja, ko nozīmē būt mediatoram – cilvēkam, kas palīdz orientēties mediju radītajā informācijas telpā.

Mācīties pārveidot

Viens no spožākajiem veiksmes stāstiem UNESCO – L'OREAL stipendija „Sievietēm zinātnē” 2017. gadā Latvijā ieguva pavisam jaunu skanējumu, iesaistot programmā arī Igaunijas un Lietuvas jaunās zinātnieces. Rezultātā pieauga gan interese par stipendiju programmu, gan tās nozīme sabiedrībā, izceļot arvien jaunus atklājumus, kas sekmē gan vides, gan veselības, gan sabiedrības labklājību.

Dizaina domāšana, kas caurstrāvoja Radošās darbības nedēļas *radi!2017* norises, pievērsa uzmanību lietām, par kurām dažkārt neaizdomājamies: dizains izglītībā, valsts pārvaldē un uzņēmējdarbībā. UNESCO Latvijas Nacionālā komisija pievērsās mantojuma radošai interpretācijai, iesaistot bērnus un jauniešus akcijā „Mantojuma stāsts – mans stāsts, tavs stāsts”. Akcijā ar kolāžu palīdzību tika atspoguļots redzējums par to, ko mūsdienās nozīmē mantojums, tika apzināts tā trauslums, apdraudējums un nozīme.

Spārnus, Latvijas spējām iesaistīties globālajā diskusijā par kultūras nozīmi un ietekmi pasaules pārveidē, īstenojot Ilgtspējīgās attīstības mērķus, sniedza ievēlēšana UNESCO Starpvaldību komitejā kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai. Kultūras politikas stiprināšana, tās nozīme radošo personu izaugsmē un radošo industriju attīstībā, kā arī sadarbība ar pilsonisko sabiedrību – tēmas, kas 2017. gadā bija starpvaldību komitejas redzeslokā un kurās Latvija var piedāvāt savu ieguldījumu, gan iesaistoties kopīgos projektos, gan sekmējot pētniecību.

Mācīties kļūt

2017. gadā noslēdzās UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas līdzdalība Āzijas un Eiropas sadarbības tīkla ASEM īstenotajā programmā „Inovātīvās kompetences un uzņēmējdarbības spēju attīstīšana izglītībā”, kurā tā bija iesaistījusies no 2013. gada. Iegūta lieliska pieredze, kura tālāk nodota skolotājiem, uzņēmējiem un konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” locekļiem. Kā kļūt par darba devējiem, kā pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību par savu rīcību, kā veidot izglītības vidi, kurā satiekas uzņēmēji un jaunieši un kā pārliecināties pierādīt, ka mūsdienās aizvien aktuālāka kļūst sociālā un vides (zaļā) uzņēmējdarbība – jautājumi, uz kuriem atbildes sniedz gan programmas ietvaros izstrādātais pētījums, kurā ietverta arī labās prakses analīze, gan arī diskusiju gaitā radušās atziņas un secinājumi.

2017. gadā ar UNESCO Līdzdalības programmas finansiālu atbalstu īstenojām projektu „Kultūras daudzveidība jaunatnes atbalstam, starpkultūru dialoga un daudzvalodības veicināšanai”. Tajā piedalījās jaunieši no Latvijas, Igaunijas, Lietuvas, Čehijas, Polijas un Somijas, kurus interesē tulku profesija. Projekts sniedza iespēju izzināt jaunatnei veltītus literāros darbus, tulkot to fragmentus, kā arī kopīgi satikties vasaras skolā, kas bija organizēta sadarbībā ar Latviešu Valodas aģentūru, Latvijas Universitāti un Ventspils augstskolu. Ar jauniešiem strādāja profesionāli tulki, sniedzot meistarklases, tāpat tika organizēti semināri un konference par jaunāko latviešu literatūru.

Mums nepieciešams kļūt ne tikai par labiem darbiniekiem, bet galvenokārt par labiem cilvēkiem – to aicina UNESCO, uzsverot kultūras nozīmi ilgtspējīgās attīstības mērķu sasniegšanā. Par tādiem mēs kļūstam, izzinot savu pagātni un uzņemoties atbildību par nākotni. UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālais reģistrs 2017. gadā tika papildināts ar jaunām nominācijām, liecinot par notikumiem un vērtībām, kas stiprinājušas cilvēces attīstības mugurkaulu. Ļoti nozīmīgs solis kultūrvēsturiskā mantojuma izzināšanā ir Nemateriālā kultūras mantojuma likuma pieņemšana, kas pavēra durvis Nemateriālā kultūras mantojuma saraksta izveidei, kurā jau ierakstītas pirmās vērtības. UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas sadarbības tīkla „Stāstu bibliotēkas” īstenotā konference „Stāsts. Stāstnieks. Kopiena” izcēla gan stāstu un stāstniecības nozīmi nemateriālā kultūras mantojuma ietvarā, gan arī ļāva palūkoties uz stāstniecību kā ceļu, kas atver cilvēku sirdis un veido tiltus starp kultūrām.

Kā kļūt par labu cilvēku? Aizvadītā UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesija, kuras fokusā bija Ilgtspējīgās attīstības mērķi, nesniedza gatavas atbildes uz šo jautājumu. Tomēr ikvienam, kas tajā piedalījās, bija iespēja novērtēt, cik daudz šobrīd nepieciešams strādāt, lai cilvēku prātos vairotu domas par mieru, uz ko mūs aicina UNESCO konstitūcija. Arī digitālajā laikmetā nezūdošas ir cilvēciskās vērtības, kuru mēraukla ir ikviena paša spēja redzēt tālāk, domāt plašāk un lielajā kopkorī sadzirdēt nianšes, kuras, liekot prasmīgi kopā, veidojas aizraujošs un bagātīgs stāsts.

Vēlamies izteikt pateicību visiem sadarbības partneriem, kas sekmēja un līdzdarbojās projektu plānošanā un īstenošanā. Pateicoties jums, mēs sagaidām Latvijas simtgadi ar pārliecību, ka Latvija ir valsts, kuras zelts ir tās tauta, un mums ir gods šo apziņu stiprināt.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas
ģenerālsekretāre
Baiba Moļņika

UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DARBĪBAS VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asambleja

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija (turpmāk tekstā – UNESCO LNK) ir atvasināta publisko tiesību juridiska persona un darbojas Ministru kabineta pārraudzībā. UNESCO LNK mērķis ir stiprināt izglītības, zinātnes, kultūras, komunikāciju un informācijas lomu valsts un sabiedrības ilgtspējīgā attīstībā, valstiskuma stiprināšanā, demokrātisko vērtību īstenošanā un nabadzības mazināšanā, kā arī sekmēt sabiedrības labklājību, tās locekļu līdztiesību un savstarpēju cieņu Latvijā.

Galvenās UNESCO LNK funkcijas ir nodrošināt un koordinēt sekmīgu Latvijas dalību UNESCO; būt par informācijas, koordinācijas un sadarbības veidošanas centru Latvijā, UNESCO darbības ietvaros; izstrādāt un apstiprināt rīcības plānus UNESCO programmu īstenošanai; organizēt un koordinēt starpdisciplināru šo plānu izpildi; veidot, uzturēt un attīstīt sadarbības tīklus; sniegt atzinumus, paust viedokli un izteikt priekšlikumus par UNESCO izglītības, zinātnes, kultūras, komunikāciju un informācijas jomas jautājumiem; kā arī piedalīties UNESCO un ar to saistīto starpvaldību un starptautisko organizāciju darbā.

UNESCO LNK prezidents ir kultūras ministrs, bet viceprezidenti – izglītības un zinātnes un ārlietu ministri. UNESCO LNK augstākā lēmēj institūcija ir tās Asambleja, kuras sastāvā darbojas 21 loceklis, pārstāvot gan valsts, gan nevalstisko sektoru ar UNESCO darbību saistītos jautājumos. UNESCO LNK administratīvo darbu vada ģenerālsēkretārs.

2017. gadā klātienē notika trīs UNESCO LNK Asamblejas sēdes (15. februārī, 14. jūnijā un 13. oktobrī), kā arī saskaņā ar UNESCO LNK Nolikuma 29. punktu par lēmumu pieņemšanas rakstisko procedūru vairāki jautājumi tika izskatīti un par tiem pieņemti lēmumi, elektroniski sazinoties ar UNESCO LNK Asamblejas locekļiem. Kopumā Asambleja 2017. gadā pieņēma 21 lēmumu.

2017. gadā UNESCO LNK Asambleja lēma par Latvijas pieteikumiem UNESCO svinamo dienu kalendāram 2018.–2019. gadam, izskatīja un pieņēma pārskatu par darbu 2016. gadā, apstiprināja darba plānu 2017. gadam, lēma par Latvijas kandidēšanu uz Starpvaldību padomi kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai un Latvijas pārstāvi tajā, apstiprināja UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas tīkla „Stāstu bibliotēkas” nolikumu, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas logotipa lietošanas noteikumus un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas patronāžas piešķiršanas kārtību, lēma par UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas nozaru programmu (Zinātnes, Kultūras un Zināšanu sabiedrības) padomju personālsastāvu, lēma par UNESCO LNK patronāžas piešķiršanu biedrības „Kultūras birojs HYDRAGYRUM” projektam „Grafika Māra Bišofa 12 zīmējumu cikla „Dziesmu un deju svētki” izstāde” un Jūrmalas Mākslas skolas XVII starptautiskajam vizuālās mākslas konkursam „Es dzīvoju pie jūras”, apstiprināja Latvijas delegācijas sastāvu un uzdevumus UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesijā (2017. gada 30. oktobris – 14. novembris) un lēma par UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajam reģistram iesniegtajām nominācijām.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbību regulējošie dokumenti

Pamatojoties uz UNESCO vidējā termiņa stratēģiju 2014.–2021. gadam un nacionālajiem plānošanas dokumentiem, 2014. gadā tika apstiprināta UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbības stratēģija 2014.–2021. gadam. Stratēģija septiņiem gadiem definē trīs prioritāros rīcības virzienus, kuriem tiks pievērsta lielāka uzmanība un resursi, kā arī nosaka vēl četrus rīcības virzienus, kuru ietvaros UNESCO LNK īstēnos savu darbību un funkcijas.

UNESCO LNK darbības stratēģijas pamatā ir trīs būtiski UNESCO darbības pamatprincipi. Pirmkārt, tās centrā ir cilvēks – radoša un mūža garumā sevi pilnveidojoša personība. Otrkārt, stratēģija uzsver, ka gadsimtu gaitā uzkrātās cilvēces kultūras bagātības ir liecība par iepriekšējo paaudžu sasniegumiem, kuru tālāka izmantošana, saglabāšana un pārmantošana ir iespēja un resurss turpmākai Latvijas ilgtspējīgai izaugsmei. Kā arī, UNESCO sekmīgu darbību raksturo katras valsts gatavība dalīties ar savām idejām un pieredzi, t.i., Latvijas intelektuālais guvums no iekļaušanās UNESCO darbībā ir jāsaieta kopā ar Latvijas devumu citām pasaules tautām un valstīm.

Stratēģijā ir noteikti septiņi UNESCO LNK rīcības virzieni Latvijā:

1. Aizsargāt, attīstīt un nodot nākamajām paaudzēm mantojumu;
2. Veicināt saikni starp zinātni un sabiedrību un veidot ētisku un iekļaujošu zinātnes politiku ilgtspējīgai attīstībai;
3. Iedrošināt mācāmos būt radošiem un atbildīgiem savas valsts un pasaules pilsoņiem;
4. Veicināt vārda brīvību, daudzveidīgas mediju vides attīstību un pieeju informācijai un zināšanām;
5. Veidot izglītības sistēmu, kas veicina kvalitatīvu mūžizglītību un mācīšanās iespējas visiem, un veidot nākotnes izglītības dienaskārtību;
6. Stiprināt sadarbību zinātnē un kultūrā miera, ilgtspējas un sociālās iekļaušanās veicināšanai un starpkultūru dialoga sekmēšanai;
7. Padziļināt izpratni par radošumu un kultūru daudzveidības izpausmes veidiem.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas dalība padomēs un darba grupās

2017. gada laikā UNESCO LNK darbojās šādās padomēs:

- Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomē;
- Dziesmu un deju svētku padomē;
- Baltijas valstu komitejā Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanai un attīstībai;
- Nacionālajā kultūras padomē;
- Valsts kultūrkapitāla fonda padomē;
- Konsultatīvajā padomē „Izglītība visiem”;
- Attīstības sadarbības konsultatīvajā padomē;
- Informācijas sabiedrības padomē;
- Sadarbības padomē Grobiņas novada arheoloģiskā mantojuma saglabāšanai un attīstībai;
- Dabas parka „Daugavas loki” konsultatīvajā padomē;
- Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta konsultatīvajā padomē.

Darba grupās:

- ASEM ME (Āzijas–Eiropas izglītības ministru tikšanās) plānošanas darba grupā;
- Kultūras zīmes „Latviskais mantojums” piešķiršanas komisijā;
- Mediju tiesiskā regulējuma darba grupa;
- Konkursa „Latvijas kultūras kanons” žūrijas komisijā.

Latvijas pieteikumi UNESCO iniciatīvām

Pieteikums Bahreinas karaļa Hamada Bin Isa Al Halifa balvai par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) izmantošanu izglītībā

Balvu kopš 2005. gada piešķir indivīdiem, valsts iestādēm vai nevalstiskajām organizācijām par radošu un inovatīvu pieeju mācīšanas un mācīšanās procesam, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Latvija balvai izvirzījusi nodibinājumu „IT Izglītības fonds” un Transporta un sakaru institūta profesoru Sc. Ing. Borisu Mišnevu.

Pieteikums „WSIS projektu balvai 2016”

Jau vairākus gadus Pasaules informācijas sabiedrības samita (*World Summit for Information Society, WSIS*) neatņemama sastāvdaļa ir „WSIS projektu balva”. 2016. gadā kategorijā „Kultūras daudzveidība un identitāte, valodu daudzveidība un vietējais saturs” (*Cultural diversity and identity, linguistic diversity and local content*) pieteikumu izvirzīja arī UNESCO LNK, izceļot 2016. gadā īstenoto akciju „Valodas talka”. WSIS projekta balvu organizē Starptautiskā telekomunikāciju savienība, UNESCO, Apvienoto Nāciju Tirdzniecības un attīstības konference un ANO Attīstības programma, lai apbalvotu projektus, kas īsteno ANO 2003. gadā pieņemtā Ženēvas Rīcības plāna mērķus.

UNESCO svinamo dienu kalendārs

2017. gadā UNESCO svinamo dienu kalendāram 2018.–2019. gadam tika pieteiktas divas Latvijas nominācijas – valodnieka, etnogrāfa, folklorista un sinologa Pētera Šmita 150. gadadiena 2019. gadā un septiņu, Latvijai nozīmīgu kultūras, izglītības un zinātnes institūciju – Latvijas Nacionālais teātris, Latvijas Mākslas akadēmija, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Valsts Vēstures arhīvs, Latvijas Universitāte un Latvijas Nacionālā Opera un Balets – simtgade 2019. gadā. Pieteikumi tika izvērtēti, un UNESCO Ģenerālā konference tās 39. sesijas laikā 2017. gada rudenī pieņēma lēmumu iekļaut abas Latvijas pieteiktās nominācijas UNESCO svinamo dienu kalendārā 2018.–2019. gadam.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas patronāža

2017. gadā UNESCO LNK Asambleja lēma par izmaiņām UNESCO LNK patronāžas piešķiršanas kārtībā, nosakot projektu pieteikšanas un izvērtēšanas kārtību. 2017. gadā patronāža tika piešķirta šādiem projektiem: Jūrmalas mākslas skolas rīkotajam XVII Starptautiskā vizuāli plastiskās mākslas konkursam „Es dzīvoju pie jūras – TILTS”, starptautiskajam bērnu un jauniešu projektam „Trejdegtnis”/ „Triple Sun” un biedrības „Kultūras birojs HYDRAGYRUM” projektam „Grafika Māra Bišofa 12 zīmējumu cikla „Dziesmu un deju svētki” izstāde”.

LATVIJA UNESCO STARPVALDĪBU UN STARPTAUTISKAJĀS INSTITŪCIJĀS

UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesija

(2017. gada 30. oktobris – 14. novembris Parīze, Francija)

UNESCO Ģenerālā konference ir augstākā organizācijas lēmēj institūcija, kurā reizi divos gados piedalās visas dalībvalstis. Ģenerālās konferences laikā izvērtē aizvadītā posma darbības rezultātus, izstrādā un apstiprina UNESCO vispārējo politiku, pieņem un apstiprina jaunus dokumentus standartu veidošanai pasaulē (konvencijas, deklarācijas, ieteikumu, vadlīnijas, hartas, utt.), ievēl pārstāvjus organizācijas Izpildpadomē un citās UNESCO starpvaldību institūcijās, vienojas par organizācijas attīstības virzieniem, prioritātēm un budžetu.

UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesijas galvenie uzdevumi:

- izvērtēt UNESCO darbību aizvadītajā divgadē (2016. – 2017. gads);
- izskatīt un pieņemt organizācijas darbības programmu un budžetu 2018. – 2021. gadam;
- ievēlēt jaunu UNESCO ģenerāldirektoru;
- izvērtēt UNESCO darbības vispārējos politikas virzienus, īpašu uzmanību veltot pasaulē aktuālajiem attīstības jautājumiem organizācijas kompetences jautājumos.

2017. gada 13. oktobrī UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asambleja apstiprināja lēmumu par Latvijas delegāciju UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesijā un galvenos delegācijas uzdevumus. Delegācijas sastāvā piedalījās 16 valsts institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvji.

Latvijas delegācijas galvenie uzdevumi UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesijā:

- piedalīties ar valsts ziņojumu un uzrunu dalībvalstu debatēs;
- piedalīties Izglītības ministru sanāsmē par ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa un rīcības ietvara „Izglītība 2030: ceļā uz iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītību visiem” īstenošanu;
- piedalīties visās UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesijas laikā notiekošajās komisijās, informējot par UNESCO programmu īstenošanu Latvijā konkrētās jomās;
- UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesijas laikā notiekošajās komisijās aizstāvēt Latvijas intereses, aktīvi piedaloties un skaidrojot Latvijas pieredzi;
- sadarboties ar citām delegācijām atbilstošu Ģenerālās konferences 39. sesijas rezolūciju labojumu sagatavošanai;
- piedalīties lēmuma pieņemšanas procesos par jaunu normatīvo instrumentu izstrādi un apstiprināšanu, iepriekš konsultējoties ar atbildīgajām institūcijām;
- piedalīties UNESCO ģenerāldirektora, Izpildpadomes un starpvaldību institūciju vēlēšanās;
- organizēt tikšanās ar UNESCO Sekretariāta programmu vadītājiem un speciālistiem, UNESCO programmu īstenošanas pilnveidei un paplašināšanai Latvijā;
- piedalīties UNESCO nacionālo komisiju forumā;
- piedalīties UNESCO Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību Ģenerālās asamblejas 21. sesijā.

Ģenerālās konferences darbs tiek organizēts plenārsēdēs, kuru laikā katrai dalībvalstij un ar UNESCO saistītajām asociētajām valstīm ir iespēja sniegt savus pārskata ziņojumus un izteikties par organizācijas prioritātēm un attīstības virzieniem. 2017. gada 1. novembrī vispārējās dalībvalstu debatēs ar ziņojumu uzstājās Latvijas Republikas kultūras ministre, UNESCO LNK prezidente Dace Melbārde, kura tika ievēlēta arī par vienu no UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesijas viceprezidentēm un vadīja UNESCO Ģenerālās konferences plenārsēdi 2017. gada 2. novembrī.

2017. gada 1. novembrī notika UNESCO augsta līmeņa izglītības ministru diskusija „Atbildības stiprināšana izglītībā 4. Ilgtspējīgas attīstības mērķa – Izglītība 2030 īstenošanai”, kas pulcēja izglītības ministrus un izglītības politikas veidotājus, lai apspriestu konceptuālās nostādnes atbildīga izglītības procesa veidošanā un dalītos pieredzē par nacionālā līmenī ieviestajām pārraudzības sistēmām, to ieviešanas izaicinājumiem un ieguvumiem. Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvis Andis Geižāns debatēs uzrunā apliecināja Latvijas apņemšanos strādāt 4. Ilgtspējīgas attīstības mērķa „Kvalitatīva izglītība visiem” sasniegšanai un uzsvēra, ka iekļaujošas, kvalitatīvas un darba tirgum atbilstošas izglītības mērķis ir sasniedzams, nodrošinot sistemātisku un visaptverošu izglītības procesa, rezultātu un ietekmes monitoringu.

Papildus plenārsēdēm, organizācijas darbības, jaunu normatīvo instrumentu izstrādes un budžeta jautājumi tiek izskatīti sešās komisijās: vispārējo (finanšu, administratīvo, ārējo sakaru) jautājumu, izglītības, dabas zinātņu, sociālo un humanitāro zinātņu, kultūras un komunikācijas un informācijas. Latvijas delegācija piedalījās visās komisijās un sniedza savus ziņojumus, kā arī iesaistījās debatēs.

Atbilstoši kalendārajam plānam pirmā darbu sāka vispārējo jautājumu komisija (31. oktobris – 4. novembris). Šajā komisijā, blakus UNESCO budžeta un programmas izskatīšanai un apstiprināšanai, tika pieņemts lēmums par UNESCO svinamo dienu kalendāra apstiprināšanu 2018.–2019. gadam, kurā no Latvijas ir iekļautas divas nominācijas – Pēteris Šmits 150 gadadiena un Latvijas kultūras, izglītības un zinātnes institūciju 100. gadadiena, kas tiks atzīmētas 2019. gadā.

No 2017. gada 1. novembra līdz 4. novembrim tika organizēta Izglītības komisija. Galvenie izglītības komisijā izskatāmie jautājumi saistījās ar starptautiskās konvencijas par izglītības kvalifikāciju atzīšanu izstrādi un jauna normatīvā dokumenta izstrādes nepieciešamību par starptautisko sadarbību Atvērto izglītības resursu jomā.

No 2017. gada 6.–7. novembrim noritēja Komunikāciju un informācijas komisija. Latvijas pārstāvji uzstājās ar ziņojumiem par jautājumiem, kas saistīti ar UNESCO programmu un budžetu 2018.–2021. gadam, uzsverot bibliotēku nozīmīgo lomu medijpratības nodrošināšanā, atbalstot UNESCO darbību žurnālistu drošības jautājumu aktualizēšanā, kā arī interneta resursu pieejamību.

Dabas zinātņu komisijā, kā arī Sociālo un humanitāro zinātņu komisijā, kas norisinājās no 2017. gada 6.–7. novembrim un no 7.–9. novembrim, Latvijas pārstāvji pauda pozīciju par jautājumiem, kas saistāmi ar UNESCO rīcības stratēģiju par klimata pārmaiņām un UNESCO izstrādātajiem ieteikumiem par zinātniski pētnieciskā darba veicēju statusu īstenošanu dalībvalstīs.

Noslēdzošā komisija UNESCO ģenerālās konferences 39. sesijā bija Kultūras komisija, kurā tika pausta Latvijas pozīcija par pievienošanos UNESCO 1970. gada Konvencijai par kultūras priekšmetu nelikumīgas ieviešanas, izvešanas un īpašumtiesību maiņas aizliegšanu un novēršanu, kas uzskatāma par visaptverošāko šobrīd spēkā esošo starptautisko regulējumu, kas nosaka nelikumīgas kultūras priekšmetu aprites ierobežošanu. Šobrīd sagatavots likumprojekts „Par Latvijas Republikas (valdības) pievienošanos „UNESCO 1970. gada Konvencijai par kultūras priekšmetu nelikumīgas ieviešanas, izvešanas un īpašumtiesību maiņas aizliegšanu un novēršanu””. Pašlaik notiek tā starpministriju saskaņošana, lai tuvākajā laikā varētu iesniegt likumprojektu apstiprināšanai Saeimā. Tādējādi Latvija apliecina gatavību tuvākajā laikā pievienoties šim unikālajam starptautiskajam dokumentam, kas veido pamata regulējumu kustamā kultūras mantojuma aprites aizsardzībai visā pasaulē.

Kopumā Latvijas delegācija komisijās uzstājās ar 10 ziņojumiem, paužot savu nostāju par aktualitātēm UNESCO darbības jomās un informējot par UNESCO programmu īstenošanu Latvijā, piedalījās lēmumu pieņemšanā par jaunu normatīvo instrumentu izstrādi un apstiprināšanu, kā arī iepazinās ar citu dalībvalstu pieredzi, strādājot pie UNESCO programmām un ANO Ilgtspējīgās attīstības programmas 2030. gadam īstenošanas. Īpaša uzmanība tika pievērsta 4. Ilgtspējīgās attīstības mērķim, kas nosaka kvalitatīvas, iekļaujošas un taisnīgas izglītības nodrošināšanu, kā arī kultūras atspoguļošanai ilgtspējīgās attīstības mērķos.

Latvijas delegācija piedalījās arī UNESCO starpvaldību institūciju, izpildpadomes un UNESCO ģenerāldirektora vēlēšanās. Par UNESCO ģenerāldirektori tika ievēlēta Odrija Azulē (*Audrey Azoulay*) no Francijas.

Ar visiem UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesijas pieņemtajiem dokumentiem var iepazīties <https://en.unesco.org/generalconference/39>

UNESCO Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu dalībvalstu Ģenerālās konferences 6. sesija

(2017. gada 12.–15. jūnijs, Parīze, Francija)

2005. gadā pieņemtās Konvencijas mērķis ir starpkultūru dialoga un sapratnes veicināšana tautu un nāciju starpā, veidojot un īstenojot pārdomātu un mērķtiecīgu kultūrpolitiku, sekmējot labo praksi valstu kultūrpolitikas veidošanas procesā un nodrošinot labvēlīgu vidi jaunu, mūsu laikmeta vērtību radīšanai. Konvencijas dalībvalstu Ģenerālā konference tiekas reizi divos gados un ir augstākā Konvencijas lēmēj institūcija, kas nodrošina visplašāko dalībvalstu pārstāvniecību. Tā pieņem būtiskākos lēmumus, kas saistīti ar Konvencijas mērķu īstenošanu un turpmāko attīstību.

Kārtējās sesijas laikā tiek ievēlēta puse no Starpvaldību komitejas kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai locekļiem. Komiteja ir atbildīgā instance par Konvencijas īstenošanu Konferences starplaikos. Latvija kā UNESCO II reģionālas grupas pārstāve ar pārliecinošu balsu vairākumu tika ievēlēta UNESCO Starpvaldību komitejā kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai. Vienlaikus tika veicināta Latvijas atpazīstamība kā aktīvai Konvencijas dalībvalstij, paužot viedokli par aktuālajiem dienas kārtības jautājumiem. Sesijā piedalījās pārstāvji no 144 Konvenciju ratificējušajām valstīm, kā arī pilsoniskās sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvji, kas sekoja Sesijas norisei novērotāja statusā.

Latvijas delegācija sesijā sagatavoja un prezentēja pozīciju par diviem dienas kārtības jautājumiem: Konvencijas jaunajām vadlīnijām par tās piemērošanu digitālajā laikmetā un Starptautisko kultūras daudzveidības fondu. Ar visiem UNESCO Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu dalībvalstu Ģenerālās konferences 6. sesijas dokumentiem var iepazīties <http://en.unesco.org/creativity/convention/governing-bodies/conferences/6th-ordinary-session>

UNESCO Starpvaldību komitejas kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzības un veicināšanas 11. sesija

(2017. gada 12.–15. decembris Parīze, Francija).

UNESCO Starpvaldību komiteja kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai ir viena no institūcijām, kas lemj par Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu piemērošanas politiku un praksi. Komitejas sesijā piedalījās 24 tajā ievēlētās dalībvalstis, kā arī novērotāji no organizācijām, kas līdzdarbojas Konvencijas īstenošanā – pilsoniskās sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvji.

Latviju sesijā pārstāvēja delegācijas vadītāja, Latvijas Kultūras akadēmijas rektore Rūta Muktupāvela, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre Baiba Moļņika, Latvijas pastāvīgā pārstāvja OECD un UNESCO vietniece Evelīna Melbārde un Kultūras ministrijas Stratēģiskās plānošanas nodaļas vadītāja Laura Turlaja. Komitejas sesijas darba kārtība bija sadalīta 6 sesijās, kā arī tika publiskots UNESCO 2018. gada globālais ziņojums „Pārveidojot kultūras politiku: Radošuma sekmēšana kopējai attīstībai”, kurā izvērtētas jaunākās pieejas kultūrpolitikas veidošanā pasaulē, identificējot izmaiņas un ietekmes, kas radušās Konvencijas īstenošanas rezultātā.

Latvijas pārstāvji sagatavoja un prezentēja pozīciju par trīs dienas kārtības jautājumiem: Sekretariāta ziņojums par 2017. gada aktivitātēm, Pilsoniskās sabiedrības ziņojums par aktivitātēm, Komitejas darba plāns un aktivitātes no 2018. gada līdz 2019. gadam. Komitejas sesijas dalībnieki tika iepazīstināti ar Latvijas ziņojumos ietvertu informāciju par projektiem Latvijā, kas veicina kultūras izpausmju daudzveidību un izpratni, piemēram, radošās darbības nedēļa „Radi” un Latvijas Kultūras akadēmijas veiktie pētījumi par kultūras patēriņu. Kā labā prakse UNESCO 2018. gada ziņojumā, kā arī Latvijas pārstāvju teiktajā atspoguļojās Latvijas sasniegtais, īstenojot mediju politikas pamatnostādnes, jo mediju politika ir cieši saistīta ar radošo personību izpausmes brīvību.

Ar visiem Sesijā izskatītajiem jautājumiem un pieņemtajiem lēmumiem var iepazīties: <https://en.unesco.org/creativity/convention/governing-bodies/intergovernmental-committee/11th>

UNESCO Starptautiskā izglītības biroja padomes Rīcības komiteja

(2017. gada 11. septembris, Ženēva, Šveice)

UNESCO Starptautiskā izglītības biroja (IBE) mērķis ir globāli veicināt mācīšanas un mācīšanās kvalitāti, sekmējot mācību programmu izstrādi un saskaņošanu. Lai šo mērķi īstenotu, birojs izvirzījis vairākus uzdevumus, tostarp izstrādāt materiālus un dalīties pieredzē par mācību programmām, jaunākajiem izglītības virzieniem un aktuāliem problēmjautājumiem un veicināt dialogu starp augsta līmeņa politikas veidotājiem no visas pasaules.

2013. gada novembrī, UNESCO Ģenerālās konferences laikā, Latvija tika ievēlēta Starptautiskā izglītības biroja padomē uz laiku no 2014. līdz 2017. gadam. Latviju padomes darbā pārstāv prof. Liesma Ose, kura 2014. gadā tika ievēlēta par vienu no padomes viceprezidentēm, pārstāvot Austrumeiropas reģionu.

UNESCO IBE Padomes Rīcības komitejas ikgadējā sanāksme notika 2017. gada 11. septembrī Ženēvā, un tā noslēdza Latvijas viceprezidentūru un darbību IBE padomē. Sanāksmes mērķis bija apstiprināt UNESCO IBE ikgadējā audita ziņojumu un izstrādāt stratēģiju finanšu risku mazināšanai, Šveicei pārstājot finansēt IBE no 2018. gada. Tās ietvaros IBE direktore Dr. M. Marope ziņoja par IBE darba sasniegumiem 2016. gadā un 2017. gada pirmajā pusē, uzsverot panākumus globālajā dialogā par kvalitatīvu mācību saturu un tā apguves vērtēšanas stratēģijām. Rīcības komitejas darba otrajā daļā tika iezīmēti nākotnes uzdevumi, tostarp konkursa izsludināšana IBE jaunas mītnes zemes pieteikumiem, kā arī nepieciešamība grozīt statūtus. Latvijas delegācija sanāksmē izteica atbalstu IBE jaunas mītnes zemes konkursa izsludināšanai, kā arī IBE statūtu grozījumiem.

UNESCO Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību Ģenerālās asamblejas 21. sesija

(2017. gada 14.–15. novembris, Parīze, Francija)

Ģenerālā asamblejā tiek pārstāvētas visas Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību (Konvencija) dalībvalstis, kas pieņem lēmumus par Konvencijas īstenošanu. Sesijas galvenais uzdevums bija veikt izmaiņas, ja tādas nepieciešamas, ar Pasaules mantojumu saistītajos normatīvajos dokumentos (īstenošanas vadlīnijas, nominācijas iesnieguma forma, utt.), kā arī ievēlēt Pasaules Mantojuma Komitejas sastāvu, kuru veido 21 dalībvalstu pārstāvis.

Ģenerālās Asamblejas sesijā tika izskatīts jautājums par Pasaules mantojuma fondu, kas tika izveidots pēc Konvencijas pieņemšanas ar mērķi atbalstīt pasaules mantojuma vietu saglabāšanu, pārvaldīšanu, glābšanu un aizsardzību. Fonda finansējums veidojas no dalībvalstu obligātajiem maksājumiem, dalībvalstu brīvprātīgajiem maksājumiem un citu donoru brīvprātīgajiem maksājumiem. 2018. gada sākumā plānota tiešsaistes aptauja par iespējamu dalībvalstu līdzmaksājumu palielinājumu Pasaules mantojuma fondā, ņemot vērā dalībvalstī esošo pasaules mantojuma vietu skaitu. UNESCO Sekretariāts uzsvēra, ka ir dažas dalībvalstis, kas brīvprātīgi ir piekritušas un apņēmušās veikt maksājumus Pasaules mantojuma fondā 2% apmērā (līdz šim noteikt 1%) no to dalībvalstīs līdzmaksājuma UNESCO. Vairākas dalībvalstis ierosināja dažādas līdzekļu vākšanas kampaņas, kā arī izvērstāku sadarbību ar iespējamiem finanšu devējiem. Konvencijas dalībvalstis tika aicinātas veikt arī papildus brīvprātīgos maksājumus Pasaules mantojuma fondā. Ģenerālās Asamblejas sesijas laikā Latvijas pārstāve Dagnija Baltiņa tikās arī ar vairākiem UNESCO Pasaules mantojuma komitejas, Pasaules mantojuma centra ekspertiem un citiem speciālistiem, lai iegūtu informāciju par Pasaules mantojuma saraksta nomināciju sagatavošanas un izvērtēšanas aktualitātēm un tendencēm, kas palīdzēs labāk sagatavot Latvijas iespējamās nominācijas.

UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 41. sesija

(2017. gada 2.–12. jūlijs, Krakova, Polija)

UNESCO Pasaules mantojuma komiteja ir starpvaldību institūcija, kas pieņem lēmumus par pasaules izcilāko kultūras un dabas pieminekļu iekļaušanu Pasaules mantojuma sarakstā, kā arī veido starptautisko politikas ietvaru šo pieminekļu aizsardzībai.

UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 41. sesijā piedalījās UNESCO LNK pārstāve Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomē Dagnija Baltiņa, lai sekotu līdzi dienas kārtības jautājumiem, kas saistīti ar Pasaules mantojuma vietu saglabāšanas stāvokli, jauno nomināciju iekļaušanu Pasaules mantojuma sarakstā un izmaiņām UNESCO Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību vadlīnijās. Sesijas laikā tika iegūta aktuālākā informācija par Pasaules mantojuma sarakstā iekļauto vietu saglabāšanas stāvokļa ziņojumu sagatavošanu, kas ir aktuāli Latvijai. Latvijas pārstāve tikās ar vairākiem UNESCO Pasaules mantojuma komitejas, Pasaules mantojuma centra ekspertiem un citiem speciālistiem, lai iegūtu informāciju par nomināciju sagatavošanas un izvērtēšanas aktualitātēm un tendencēm, kas palīdzēs labāk sagatavot Latvijas nomināciju par Grobiņas arheoloģisko ansambli, ko paredzēts pieteikt UNESCO Pasaules mantojuma sarakstam.

„Izglītība 2030” Uzraudzības grupas 3. sanāksme

(2017. gada 29.–30. jūnijs Ņujorka, ASV)

2015. gada septembrī, apstiprinot Ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) Dienaskārtību, ANO dalībvalstis apņēmas sasniegt 17 IAM, no kuriem ceturtais ir veltīts kvalitatīvas, iekļaujošas un taisnīgas izglītības nodrošināšanai visiem. UNESCO uzticēta 4. mērķa īstenošana pasaules mērogā. Lai to veiktu, 2016. gadā UNESCO izveidoja „Izglītība 2030” Uzraudzības grupu, kurā uz 2 gadiem ievēlēti pārstāvji no UNESCO dalībvalstīm (visām reģionālajām grupām), ANO aģentūrām (piemēram, UNICEF, Pasaules Banka, ANO Attīstības programma); starpvaldību institūcijām (piemēram, OECD); starptautiskām nevalstiskām organizācijām (piemēram, Education International u.c.). No 2016. līdz 2018. gadam Latviju un visu II Reģionālo grupu Uzraudzības komitejā pārstāv prof. Ina Druviete, Latvijas Universitātes prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā.

„Izglītība 2030” Uzraudzības grupas 3. sanāksme notika Ņujorkā, ASV paralēli ANO Augsta līmeņa politikas forumam. Sanāksmē piedalījās prof. Ina Druviete. Latvijas pārstāve darbojās vienā no komitejas apakšgrupām, kas atbild par komunikāciju un interešu pārstāvēniecību. Tās uzdevums ir sniegt ierosinājumus par visefektīvākajām metodēm 4. ANO Ilgtspējīgās attīstības mērķa sasniegšanai, kā arī par veidiem, kā vislabāk uzrunāt dažādas mērķgrupas, kuras ir līdzatbildīgas kvalitatīva izglītības procesa nodrošināšanā.

Uzraudzības grupas gala ziņojumā tika secināts, ka pastāv nepietiekama sasaiste starp starptautiskajiem mērķiem un nacionālajiem izglītības politikas plānošanas dokumentiem un jāstiprina iekšējā sadarbība starp izglītības sektora darbiniekiem, kā arī ar citiem sektoriem. Tika atzīts, ka vēl aizvien trūkst uzticamu un pārskatāmu datu par izglītības pieejamību un kvalitāti. Lai to novērstu, „Izglītība 2030” Uzraudzības grupa aicināja stiprināt valstu atbildību par „Izglītība 2030” īstenošanu: īstenot principus, mērķus saskaņā ar nacionālajiem politikas plānošanas dokumentiem un stratēģijām; veicināt reģionālo sadarbību, pieredzes apmaiņu; sekmēt sadarbību izglītības sektorā – valsts, pašvaldību līmenī –, iesaistīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas; kā arī īpaši atbalstīt valstis, kuras skāris karš un/vai dažādi konflikti.

Sanāksmes dokumenti pieejami šeit: <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002529/252973E.pdf>

UNESCO UN UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DARBĪBAS POPULARIZĒŠANA

Lai informētu sabiedrību Latvijā un pasaulē par UNESCO un UNESCO LNK darbību un popularizētu tās principus, vērtības un idejas, UNESCO LNK saziņā ar sabiedrību 2017. gadā izmantoja vairākas metodes un dažādus komunikācijas kanālus:

1. mediju attiecības nacionālajos un reģionālajos plašsaziņas līdzekļos;
2. aktualitāšu publicēšana UNESCO LNK interneta vietnē www.unesco.lv;
3. regulāra komunikācija sociālajos tīklos [Facebook.com](https://www.facebook.com), [Twitter.com](https://twitter.com), [Draugiem.lv](https://www.draugiem.lv);
4. informācijas izplatīšana, izmantojot informatīvus materiālus, izdevumus un publikācijas.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas publicitāte plašsaziņas līdzekļos

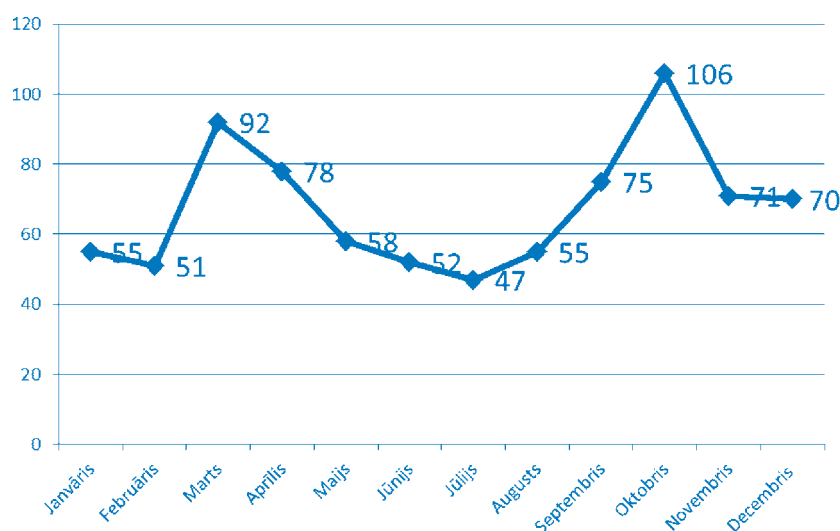
Viens no informācijas kanāliem, lai īstenotu komunikācijas uzdevumus, ir plašsaziņas līdzekļi. Lai nodrošinātu regulāru sabiedrības informēšanu par UNESCO programmu īstenošanu Latvijā un pasaulē un dažādām ar UNESCO darbību saistītām aktualitātēm, izmantojot plašsaziņas līdzekļus, 2017. gadā kopumā tika sagatavotas un nacionālajiem un reģionālajiem medijiem izplatītas 38 preses relīzes. UNESCO LNK tīklu organizācijas un aktivisti, kā arī pašvaldības un citas partnerorganizācijas ir izteikti nozīmīgs resurss sabiedrības informēšanā un mērķauditoriju sasniegšanā gan sagatavojot un izplatot ziņas par notikumiem, kas saistīti ar UNESCO, gan publicējot tās informatīvajos resursos (interneta vietnēs un sociālos tīklos).

Kopumā plašsaziņas līdzekļos 2017. gadā, izmantojot resursa News.lv piedāvāto ARCIS publikāciju apkopojumu, konstatētas 810 publikācijas drukātajos un/vai interneta medijos, kur ziņots par UNESCO, UNESCO LNK aktivitātēm vai aktualitātēm vai pieminēts UNESCO vārds. Vidējais publikāciju skaits mēnesī sastāda 68 publikācijas.

Plašāka un detalizētāka rezonanse masu medijos 2017. gadā bija vērojama akcijai „Vietvārdu talka”, jo akcijā varēja iesaistīties ikviens neatkarīgi no vecuma, dzīvesvietas, nodarbošanās u.tml. Akcijas laikā apkopotais saturs ļāva sasniegt plašu auditoriju ar masu mediju starpniecību ne tikai nepilna gada garumā regulāri vēstot par akcijas norisi, bet arī dalīties tās saturā jau pēc akcijas noslēguma.

Tāpat masu mediji labprāt atspoguļoja L'OREAL stipendijas „Sievietēm zinātnē” stāstus, kas skaidrojams ar stipendijas atpazīstamību, kas veidota vairākus gadus, kā arī stāsti par sievietēm – zinātniecēm.

Reģionālie mediji bija ieinteresēti un atspoguļoja tās UNESCO LNK aktivitātes, kurās iesaistījās reģionālie pārstāvji, piemēram, izglītības akcija „Pasaules lielākā mācību stunda” un akcija „Mantojuma stāsts – mans stāsts, tavs stāsts”. Abās akcijās piedalījās skolēni un jaunieši no visas Latvijas, līdz ar to reģionālie mediji vēstīja par šo skolēnu iesaisti akcijās.



UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas komunikācija internetā

Lai nodrošinātu iespēju ikvienam uzzināt par aktualitātēm un notikumiem, 2017. gadā UNESCO LNK turpināja uzturēt mājas lapu internetā www.unesco.lv un vairākas patstāvīgas mājas lapas, kas izveidotas un darbojas atsevišķu UNESCO LNK projektu ietvaros – UNESCO LNK iniciatīvai „Stāstu bibliotēkas” (www.stastubibliotekas.com), programmai „Pasaules atmiņa” (www.atmina.unesco.lv), UNESCO Asociēto skolu projektam (www.skolas.unesco.lv) un „UNESCO Latvijas dārgumi” (<http://unesco.lv/latvijasdargumi>).

UNESCO LNK mājas lapa 2017. gadā sasniegusi 4775 skatījumus un 3905 unikālās sesijas.

2017. gadā tika turpināta komunikācija sociālajos tīklos – www.twitter.com, www.draugiem.lv un www.facebook.com, kuros regulāri publicētas UNESCO LNK ziņas par aktivitātēm Latvijā un ziņas par norisēm UNESCO un citās dalībvalstīs, pārpublicēti UNESCO un UNESCO LNK partneru ziņojumi, izveidotas foto reportāžu galerijas un izmantotas atsauces uz mediju publikācijām, kas veltītas kādai UNESCO vai UNESCO LNK aktivitātei. Sociālajā tīklā www.facebook.com UNESCO LNK lapā publicētajam saturam 2017. gadā sekoja 921 (2016. gadā tie bija 671) sociālā tīkla lietotāji (*Total Page Likes*) un 163 ieraksti/publikācijas, no kurām populārāko vidū pēc apmeklētāju iesaistes (*Like* vai *Share* darbības) bija fotoreportāžas no programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālā reģistra papildināšanas pasākuma, no akcijas „Mantojuma stāsts – mans stāsts, tavs stāsts” un no akcijas „Pasaules lielākā mācību stunda”; ieraksts par UNESCO LNK prezidentes, kultūras ministres Daces Melbārdes uzrunu Parīzē UNESCO Ģenerālās konferences 39. sesijas laikā; akcijas „Vietvārdu talkas” ieraksti un fotoreportāža no noslēguma pasākuma; ieraksts par trīspusējā līguma parakstīšanu par izglītību ilgtspējīgai attīstībai starp UNESCO LNK, Izglītības un zinātnes ministriju un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju; aicinājumu ieraksti iesaistīties akcijā „Mantojuma stāsts – mans stāsts, tavs stāsts” ar personību vizītkartēm; ieraksti par „Stāstu bibliotēku” aktivitātēm; kā arī paziņojumi par dažādām izglītības iespējām (kursi, stipendijas u.tml.). Proti, populāri ir tie ieraksti, kuri individuāli uzrunā konkrētu sociālā tīkla lietotāju saturiskā ziņā, un ieraksti, kuros ir plašs fotomateriāls, kurā, turklāt, iespējams ieraudzīt sevi vai sev pazīstamus cilvēkus. Savukārt sociālajā tīklā www.twitter.com UNESCO LNK profila ierakstiem seko 874 (2016. gadā tie bija 830) lietotāji. Papildu UNESCO LNK oficiālajai lapai sociālajā portālā www.draugiem.lv pašreiz ir 138 (2016. gadā tie bija 141) sekotāji.

Lai arī publicitāte plašsaziņas līdzekļos ir būtiska un neatņemama ikdienas komunikācijas sastāvdaļa, mērķauditoriju sasniegšanā būtiski ir izmantot tiešo komunikāciju, ko iespējams īstenot pateicoties sociālo tīklu platformām. Par to popularitāti liecina kā sekotāju skaita pieaugums (īpaši Facebook.com UNESCO LNK lapā), tā iesaistes rādītāji kā no privātpersonu, tā no organizāciju profiliem, kas aug laika gaitā, apliecinot tuvumu mērķauditorijām.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas sadarbības tīkli

Sadarbības, līdzdalības, pilsoniskās aktivitātes principi caurvij UNESCO LNK darbības stratēģiju, tādēļ UNESCO LNK lielu daļu aktivitāšu, projektu un pasākumu organizē, sadarbojoties ar tās partnerinstitūcijām Latvijā, tostarp UNESCO katedrām Latvijas Universitātē, Latvijas Kultūras akadēmijā un Daugavpils Universitātē, UNESCO asociētajām skolām, tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībniecēm, atmiņas institūcijām, kas glabā programmas „Pasaules atmiņa” vērtības, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu u.c. UNESCO LNK izceļ ne tikai divpusējas sadarbības nozīmi, bet dažādu iesaistīto pušu kopprojektus un pasākumus, kas rosina radoši iedzīvināt UNESCO principus un programmas Latvijā.

UNESCO Vasaras skola personības izaugsmei un prasmju attīstībai „Kultūras mantojums lietojumā 21. gadsimtā”

(2017. gada 3.–5. jūlijs, Līgatnes novada „Upmaļi”)

Vasaras skola pulcēja vairāk nekā 100 tikla „Stāstu bibliotēkas” dalībniekus, UNESCO Asociēto skolu projekta skolotājus un UNESCO programmā „Pasaules atmiņa” iesaistīto atmiņas institūciju pārstāvjus, lai dziļāk iepazītu kultūras mantojuma nozīmi globālajā pasaulē un tā lomu 21. gadsimtā. Vasaras skolas uzmanības centrā bija stāstniecība, tās apgūšana un nozīmes izcelšana mantojuma saglabāšanā un personības izaugsme. Stāsti un stāstniecība tika izcelta gan kā nemateriālā kultūras mantojuma izpausme un vērtība, gan kā nozīmīga prasme un metode, kas palīdz stiprināt starppaaudžu dialogu, sekmē izpratni un cieņu pret citām kultūrām un veicina sinerģiju starp dažādiem mantojuma veidiem.

Vasaras skolas dalībnieki atraktīvā vidē guva zināšanas, attīstīja prasmes un rada iedvesmu un impulsu turpmākam darbam gan ar skolu jauniešiem, gan ar dažāda vecuma bibliotēku un muzeju apmeklētājiem vērtībizglītības un vietējā kultūras mantojuma saglabāšanas jomā.

UNESCO nedēļa Latvijā 2017

Zināšanas par savu vietējo un valsts daudzveidīgo dabas un kultūras mantojumu ir nenovērtējams resurss iedvesmai, inovācijām un attīstībai, tādēļ 2017. gada UNESCO nedēļas tēma bija „Kultūras mantojums lietojumā”. UNESCO LNK aicināja pievērsties tēmām, kurās ikdienā saskaras materiālais un nemateriālais kultūras mantojums, īpaši izceļot kulinārā mantojuma nozīmi un tā sniegtās iespējas ilgtspējīga tūrisma veicināšanai.

UNESCO nedēļas ietvaros ikviens interesents tika aicināts:

- iepazīties ar Latvijas ēdiena gatavošanas tradīcijām, pētīt kopīgās un atšķirīgās iezīmes dažādos reģionos;
- doties ciemos pie recepšu zinātājiem/iem, dokumentēt un aprakstīt senas un ne tik senas receptes;
- doties uz muzejiem, bibliotēkām un pētīt senās receptes, mēģināt tās pagatavot, kā arī dokumentēt un aprakstīt pagatavošanas procesu;
- starptautiskās izglītības akcijas „Pasaules lielākā mācību stunda” ietvaros analizēt, cik ilgtspējīgs un veselīgs ir tradicionālais ēdiens mūsdienās.

UNESCO nedēļas 2017 laikā apkopotā informācija (tostarp gatavošanas tradīciju apraksti, unikālas, tradicionālas receptes, to pagatavošanas procesi, fotoreportāžas) tika publicētas iesaistīto iestāžu mājaslapā un sociālo tīklu profilos, pievienojot mirklbirku #unesconedela2017.

UNESCO nedēļas ietvaros 2017. gada 12. oktobrī Latvijas valsts simtgades pašvaldību koordinatori un notikumu veidotāji no visas Latvijas iepazīs ar UNESCO nedēļas „Kultūras mantojums lietojumā” prezentāciju, kā arī apguva sklandraušu pagatavošanas receptes.

Starptautiskā ilgtspējīga tūrisma gada un starptautisko svinamo dienu popularizēšana

Starptautiskais ilgtspējīga tūrisma gads

2017. gadu ANO pasludināja par Starptautisko ilgtspējīga tūrisma gadu, uzsverot, ka tūrisms un ceļošana vieno un tuvina dažādus cilvēkus un tautas, kā arī veicina pasaules kultūras un dabas mantojuma iepazīšanu un novērtēšanu un stiprina mieru. ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķos novērtēta ilgtspējīga tūrisma nozīme cilvēces attīstībā, tostarp nabadzības mazināšanā, vides aizsardzībā, sieviešu un vīriešu nodarbinātības veicināšanā, īpaši t.s. attīstības valstīs.

Starptautiskajā ilgtspējīga tūrisma gadā dažādas organizācijas tika aicinātas tūrisma nozīmi izcelt saistībā ar šādām tēmām: iekļaujoša un ilgtspējīga ekonomikas izaugsme; iekļaujoša sabiedrība; nodarbinātības veicināšana un nabadzības mazināšana; efektīva resursu izmantošana; vides aizsardzība un klimata pārmaiņas; kultūras vērtības, daudzveidība un mantojums; savstarpējā saprašanās, miers un drošība.

Arī Latvijā UNESCO LNK sadarbības tīkli organizēja dažādas aktivitātes. Vērienīgākā no tām bija UNESCO asociētās skolas – Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma – organizētā konference „ANO Starptautiskais tūrisma gads attīstībai, sadarbībai, izglītībai: Tūrisma un viesmīlības pakalpojumu ilgtspējības izaicinājumi”, kas notika 2017. gada 23. oktobrī. Tā pulcēja skolotājus, audzēkņus, izglītības ekspertus, dažādu nevalstisko organizāciju – kultūras un tūrisma biedrību – pārstāvjus un uzņēmējus, lai diskutētu par kultūras, izglītības un uzņēmējdarbības krustpunktiem un kā sadarbīties, lai stiprinātu un attīstītu Latvijas ekonomiku un kultūrvidi. Konferencē piedalījās arī UNESCO asociēto skolu pārstāvji no Daugavpils, Jaunsilavas, Cēsīm, Alsungas, Sabiles, Rundāles novada, Kuldīgas, Rīgas u.c. Latvijas vietām.

Jauniešu auditorijai īpašu pasākumu bija sagatavojusi UNESCO asociētā skola – Skujenes pamatskola. Tā aicināja UNESCO asociētu skolu 7.–9. klašu skolēnu komandas kopā ar skolotājiem iepazīt Latvijas daudzveidību un atklāt tūrisma piedāvājuma daudzveidību Amatas novadā, dodoties radošā pārgājienā „Gaujas sākuma meklējumos”. Divu dienu pasākumā, kas norisinājās no 2017. gada 27. līdz 28. septembrim, dalībniekiem bija iespēja gan uzkāpt Elkas kalnā (261 m v.j.l.), kur atrodas Strūves ģeodēziskā loka punkts, apmeklēt rakstnieka Ādolfa Ersa dzimtās mājas, Māles radio releju staciju, gan apmeklēt Senlietu un krāmu muzeju un piedalīties dabas un kultūrvidi iepazīstošās aktivitātēs.

Starptautiskā dzimtās valodas diena – 21. februāris

UNESCO katru gadu 21. februārī aicina atzīmēt Starptautisko dzimtās valodas dienu, lai pievērstu sabiedrības uzmanību katra pasaules iedzīvotāja dzimtajai valodai un tās lietojuma nozīmei valodu daudzveidības saglabāšanā. Ar Starptautiskās dzimtās valodas dienu UNESCO izceļ valodu nozīmi kultūras izpausmju daudzveidības saglabāšanā un iestājas par dzimtās valodas lietojuma veicināšanu.

Turpinot ikgadējas vietējā mantojuma apzināšanas tradīcijas, arī 2017. gadā UNESCO LNK sadarbībā ar Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūtu un Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūru aicināja iesaistīties akcijā „Vietvārdu talka”. Akcijas mērķis bija apzināt, pierakstīt un datubāzē reģistrēt vietējos vietvārdus, kas tiek lietoti patlaban vai ir lietoti agrāk. Īpaši svarīgi bija pamanīt un neaizmirst mazos vietvārdus, kuriem neatrodas vieta kartē, bet kuriem ir būtiska nozīme Latvijas daudzveidīgajās izloksnēs un dialektos.

Vietvārdu talkā piedalīties tika aicinātas izglītības iestādes, bibliotēkas, muzeji, tūrisma informācijas centri, nevalstiskās organizācijas un citas institūcijas, kā arī individuāli interesenti un aktivistu grupas. Institūcijas tika aicinātas rīkot izglītojošas ekskursijas, ekspedīcijas, sarunu un stāstu pēcpusdienas, kā arī citas tematiskas aktivitātes, kas varētu sekmēt vietējo vietvārdu apzināšanu un fiksēšanu. Apzinātie vietvārdi tika reģistrēti speciālā Tautas vietvārdu datubāzē www.vietvardi.lv. Katru mēnesi tika noteikts aktīvākais vietvārdu pierakstītājs, kā arī vietvārdiem krāšņākais novads (atbilstoši akcijas laikā pierakstīto vietvārdu daudzumam katrā novadā).

Akcija tika atklāta 2017. gada 23. februārī un turpinājās līdz 30. septembrim, un tās laikā tika reģistrēti 4397 mazāk zināmi vietvārdi. Noslēguma pasākums notika 20. oktobrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, kurā tika godināti akcijas čaklākie talcinieki un krāšņākie novadi.

Starptautiskā rakstpratības diena – 8. septembris

Atgādinot sabiedrībai par lasīt, rakstīt un rēķināt prasmju nozīmīgumu, visā pasaulē pēc UNESCO iniciatīvas 8. septembris ir izziņots par Starptautisko rakstpratības dienu. 2017. gadā biedrība „Prison Fellowship Latvia” sadarbībā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldi un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju Starptautiskajā rakstpratības dienā uzsāka akciju un aicināja Latvijas iedzīvotājus iedvesmot pozitīvām pārmaiņām ieslodzītos, daloties ar grāmatām, kas savulaik iedvesmojušas to lasītājus.

No 8. līdz 15. septembrim trijās Latvijas pilsētās – Daugavpilī, Jelgavā un Rīgā – īslaicīgi tika izveidoti īpaši grāmatu nodošanas punkti, kuros ikvienam bija iespēja atstāt grāmatas: kvalitatīvu un mūsdienīgu literatūru par sportu, vēsturi, psiholoģiju un pašmotivāciju, kā arī populāru cilvēku autobiogrāfiskos stāstus un ceļojumu aprakstus gan latviešu, gan krievu valodās.

Pasaules Filozofijas diena – 16. novembris

Pasaules Filozofijas dienas mērķis ir pievērst uzmanību filozofijas nozīmei kultūras, sabiedrības un ikviena cilvēka attīstībā. Filozofija rosina diskutēt, aicina domāt kritiski un patstāvīgi, tā pievērš uzmanību jautājumiem, kuri ir aktuāli šodien, bet cenšas iezīmēt arī tos, kuri būs nozīmīgi rīt.

Atzīmējot UNESCO Pasaules filozofijas dienu, 2017. gada 16. novembrī Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātē notika simpozījs „Filozofija sievietes balsī”. Tas bija veltīts sievietēm filozofēm, jo pēdējā gadsimta laikā sieviešu klātbūtne filozofijā ir kļuvusi pašsaprotama un tas sasaucas ar UNESCO politiku veicināt sieviešu klātbūtni starptautiskajā filozofijas dzīvē, kas izpaužas, piemēram, UNESCO atbalstītajā Starptautiskajā sieviešu filozofu tīklā.



UNESCO IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA

Globālā kustība „Izglītība visiem” un rīcības plāns „Izglītība 2030”

Globālā kustība „Izglītība visiem” tika uzsākta Pasaules izglītības konferencē 1990. gadā Džomtienā, Taizemē. Globālās kustības pamatdokuments ir Vispasaules Deklarācija par izglītību visiem (1990), kas balstīta uz Vispārējo Cilvēktiesību deklarāciju (1948). UNESCO kā ANO aģentūra izglītības jautājumos ir šīs kustības galvenā koordinatore pasaulē.

Globālās kustības mērķis ir nodrošināt izglītības pamatvajadzības ikvienam, tostarp būtiskākos mācīšanās instrumentus (rakstītprasmi, runas prasmi, rēķināšanu, problēmu risināšanu) un mācīšanās saturu (zināšanas, iemaņas, vērtības), lai ikviens pasaules iedzīvotājs spētu attīstīt savas dotības un sabiedrību kopumā, piedalīties darba tirgū, uzlabot savas dzīves kvalitāti, pieņemt pārdomātus lēmumus un izglītoties visa mūža garumā. Kustības „Izglītība visiem” izvērtēšana notika 2000. gadā Dakārā, kad Pasaules Izglītības forumā, piedaloties arī Latvijas delegācijai, tika pieņemti seši mērķi, ko valstis apņēmas izpildīt līdz 2015. gadam. Savukārt 2015. gadā tika pieņemta Inčeonas deklarācija un Rīcības plāns „Izglītība 2030: Ceļā uz iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītības iespējām visiem”, kas turpina globālās kustības „Izglītība visiem” aktivitātes un kurā UNESCO dalībvalstis ir apņēmušās nodrošināt iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītības iespējas visiem.

Lai sekmīgi īstenotu „Izglītība visiem” mērķus Latvijā, kā arī lai apspriestu Latvijai un visai pasaulei nozīmīgus izglītības problēmjautājumus, UNESCO LNK un Izglītības un zinātnes ministrija ir noslēgusi sadarbības līgumu. Saskaņā ar līgumu UNESCO LNK koordinē konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” darbību un rīcības plāna „Izglītība 2030” īstenošanu Latvijā.

Starptautiskā nedēļa „Izglītība visiem”

(2017. gada 23.–29. aprīlis)

Starptautiskā nedēļa „Izglītība visiem” visā pasaulē tiek atzīmēta jau kopš 2001. gada, vērsot izglītības politikas veidotāju, īstenotāju un plašas sabiedrības uzmanību uz iekļaujošas izglītības pieejamības un kvalitātes jautājumiem. Kopš 2015. gada, kad tika pieņemti ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi, šī nedēļa veltīta 4. mērķa – kvalitatīvas, iekļaujošas un pieejamas mūžizglītības nodrošināšanai. 2017. gadā starptautiskās nedēļas „Izglītība visiem” vadmotīvs bija atbildība un pilsoniskā līdzdalība, aicinot diskutēt par visu iesaistīto pušu atbildību kvalitatīvas izglītības nodrošināšanā.

Latvijā starptautiskā nedēļa „Izglītība visiem” tika atzīmēta četrpadsmito reizi. Tās laikā UNESCO LNK aicināja organizēt pasākumus saistībā ar nedēļas tēmu UNESCO Asociēto skolu projekta skolās un citās izglītības un kultūras iestādēs. Nedēļas centrālais notikums bija UNESCO LNK organizētais izglītības ekspertu forums „Inovativās kompetences un uzņēmējdarbības prasmju stiprināšana izglītībā”, kas norisinājās 2017. gada 26. aprīlī Valmieras Valsts ģimnāzijā.

Izglītības ekspertu forums – konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksme „Inovatīvās kompetences un uzņēmējdarbības prasmju stiprināšana izglītībā”

(2017. gada 26. aprīlis, Valmiera)

Forums „Inovatīvās kompetences un uzņēmējdarbības prasmju stiprināšana izglītībā” norisinājās Valmieras Valsts ģimnāzijā, pulcējot konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” locekļus, ministriju darbiniekus, uzņēmējus, UNESCO asociēto skolu pārstāvjus, kuru darbs ir saistīts ar uzņēmējdarbības prasmju veicināšanu, jauniešu organizāciju pārstāvjus, skolēnus u.c. interesentus.

Forumā tika diskutēts par to, kā sekmēt ikviena cilvēka uzņēmējdarbības prasmes, lai uzņēmējdarbība Latvijā kļūtu aktīvāka, atbildīgāka, ilgtspējīgāka un atbilstu vietējās kopienas vajadzībām, tradīcijām un kultūrai. Izglītības politikas veidotāji un īstenotāji tika iepazīstināti ar ASEM (Āzijas–Eiropas sadarbības tīkls) programmas „Inovatīvās kompetences un uzņēmējdarbības prasmju attīstīšana” pētījuma rezultātiem un citiem nozīmīgiem pētījumiem šajā jomā.

Foruma pirmajā daļā uzstājās gan Izglītības un zinātnes ministrijas un Valsts izglītības satura centra pārstāvji, iepazīstinot ar redzējumu par inovatīvajām kompetencēm Latvijas izglītības politikas un satura plānošanas dokumentos, gan ārzemju eksperti – Prof. Dr. Manu Kapurs no Cīrihes Zinātnes un tehnoloģiju universitātes un Konstantinos Pagratis no UNESCO Mūžizglītības institūta Hamburgā, Vācijā. Eksperti iepazīstināja ar produktīvās kļūdīšanās metodi uzņēmējspēju veicināšanai, kā arī akcentēja starptautiskās sadarbības nozīmi izglītībā, stāstot par UNESCO sadarbības tīklu „Izglītības pilsētas”. Foruma otrajā daļā panelīdiskusijā klātesošie diskutēja par to, kas veicina vai kavē uzņēmējdarbības prasmju attīstību, kā arī prezentēja potenciālus projektus uzņēmējspēju veicināšanai izglītībā.

Konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksme „Profesionālo izglītības iestāžu un uzņēmēju sadarbība ilgtspējīgai valsts ekonomikas un kultūrvides attīstībai”

(2017. gada 23. oktobris, Kuldīga)

Konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksmē, kas norisinājās Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikumā, tika turpināta izglītības forumā Valmierā aizsāktā tēma par inovatīvajām kompetencēm un uzņēmējdarbības prasmju stiprināšanu izglītībā, īpaši fokusējoties uz profesionālo izglītību. Sanāksmes dalībnieki tika iepazīstināti ar UNESCO ieteikumu tehniskās un profesionālās izglītības attīstībai un diskutēja par UNESCO stratēģiju tehniskajai un profesionālajai izglītībai 2016.–2021. gadam, kas paredz veicināt jauniešu nodarbinātību un uzņēmējdarbības prasmes un atvieglot pāreju uz „zaļo ekonomiku” un ilgtspējīgu sabiedrības attīstību.

Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta vecākā eksperte Ilze Buligina informēja sanāksmes dalībniekus par aktuālo Latvijā profesionālās izglītības jomā, uzstājoties ar prezentāciju „Darba vidē balstītas mācības jauniešu konkurētspējas veicināšanai darba tirgū”, kā arī iepazīstināja ar Rīgas secinājumiem. Tos 2015. gadā, Latvijas prezidentūras laikā, Eiropas Savienības Padomē Latvijas pārstāvji izstrādāja sadarbībā ar Eiropas Komisijas ekspertiem. Kā nozīmīgi nākotnes darbības virzieni Baltijas kontekstā tika minēti, pirmkārt, pasākumi kopīgu programmu un kvalifikāciju izstrādei, otrkārt, sadarbības stiprināšana starp Baltijas uzņēmumiem darba vidē balstītu mācību īstenošanai, treškārt, Baltijas reģiona kā lieliskas mācību un darba vides popularizēšana. Sanāksmes noslēgumā Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma direktore Dace Cine stāstīja par tehnikuma sadarbību ar darba devējiem un uzņēmumiem. Uzklusot ziņojumus, konsultatīvā padome diskutēja par profesionālās izglītības iestāžu sadarbību ar uzņēmējiem un augstskolām, pieaugušo izglītības iespējām, kā arī par kultūrizglītības, vērtību un attieksmju stiprināšanas nozīmi profesionālajā izglītībā.

Konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksme – Globālā izglītības monitoringa ziņojuma atklāšana

(2017. gada 29. novembris, Rīga)

2017. gada 29. novembrī norisinājās konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” atjaunotā sastāva pirmā sanāksme. Sanāksmes laikā konsultatīvās padomes locekļi iepazinās ar UNESCO globālā izglītības pārskata ziņojumu „Atbildība izglītībā” un diskutēja par Izglītības un zinātnes ministrijas un Izglītības kvalitātes valsts dienesta pieredzi un nākotnes redzējumu izglītības kvalitātes uzraudzības jomā Latvijā. Klātesošajiem bija iespēja uzzināt par UNESCO Uzraudzības grupas darbu – Izglītība 2030, kurā Latviju pārstāv Latvijas Universitātes prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā profesore Ina Druvieta, kā arī uzklusēt Pārresoru koordinācijas centra pieredzi, koordinējot ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanu Latvijā.

„Atbildība izglītībā” ir otrais UNESCO globālā izglītības pārskata ziņojums, kas uzrauga virzību ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā izglītībā. 2017. gadā ziņojums pētīja izglītības atskaites sistēmas dažādās pasaules valstīs un analizēja visu izglītībā iesaistīto pušu atbildību izglītības nodrošināšanā, atbildot uz dažādiem jautājumiem, tostarp: pēc kādiem kritērijiem mērāma izglītības sistēmas kvalitāte un kādi faktori ietekmē sabiedrības vērtējumu par izglītības kvalitāti.

5. Āzijas un Eiropas izglītības ministru konferences programmas „Inovatīvas kompetences un uzņēmējdarbības spējas izglītībā” darba grupa

Programma „Inovativās kompetences un uzņēmējdarbības prasmju attīstīšana” mērķis ir noskaidrot un izvērtēt, kā jaunās mācīšanās iespējas, analizējot pieredzi un labās prakses piemērus no sākumskolām un vidējās izglītības iestādēm, var uzlabot inovatīvas kompetences un uzņēmējdarbības prasmes divos reģionos. Programmas pirmajā posmā (2013.–2015.) tika analizēti labās prakses piemēri, savukārt otrajā posmā programmas dalībvalstis (Bruneja, Indonēzija, Koreja, Malaizija, Latvija un Rumānija) vienojās veikt pētījumu, kura mērķis ir noskaidrot dažādu mērķgrupu viedokli, kā inovatīvas kompetences un uzņēmējdarbības spējas ir attīstāmas izglītības procesā.

Lai vienotos par darba grupas izstrādātā pētījuma gala struktūru, saturu un principiem apkopoto datu interpretācijai, kā arī, lai iepazītos ar Malaizijas izglītības sistēmas pieredzi uzņēmējdarbības prasmju veicināšanā izglītībā, no 2017. gada 14. līdz 16. martam Putradžajā, Malaizijā notika programmas „Inovātas kompetences un uzņēmējdarbības spējas izglītībā” darba grupas sanāksme. Diskusijās dalībvalstu pārstāvji vienojās par pētījuma formātu un tajā ietveramajiem jautājumiem, uzsverot, ka būtiski iekļaut tos aspektus, kas atspoguļo kultūru atšķirības un dažādo izpratni par uzņēmējprasmju veicināšanu izglītībā Āzijas un Eiropas valstīs. Lai pētījumu padziļinātu, katra dalībvalsts apņēmas veidot valsts ziņojumu, kas ļaus iepazīt katras valsts specifisko situāciju un pieredzi. Pētījums un valstu ziņojumi tika prezentēti ASEM ministru sanāksmē, kas notika 2017. gada 21.–22. novembrī Seulā, Korejas Republikā.

Globālā rīcības programma „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” un UNESCO Asociēto skolu projekts

Uzsverot izglītības nozīmi ikviena cilvēka labākas un ilgtspējīgākas nākotnes veidošanā, ANO Ģenerālā Asambleja 2002. gada 20. decembrī pieņēma lēmumu par dekādes „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” noteikšanu no 2005. gada līdz 2014. gadam. Lai stiprinātu šo iniciatīvu, 2012. gadā ANO konferencē par ilgtspējīgu attīstību (Rio+20) dalībvalstis apņēmas izglītību ilgtspējīgai attīstībai veicināt arī pēc desmitgades beigām un 2014. gadā apstiprināja globālo rīcības programmu „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”. Tās mērķis ir veidot un paplašināt darbību visos izglītības līmeņos un jomās, lai paātrinātu virzību uz ilgtspējīgu attīstību. Globālā rīcības programma „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” ietver stratēģiskas vadlīnijas ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa īstenošanai.

UNESCO Asociēto skolu projekta stratēģija 2014.–2021. gadam paredz skolu iesaisti globālā pilsoniskuma izglītības un izglītības ilgtspējīgai attīstībai stiprināšanā, tostarp līdzdarbošanos globālās rīcības programmas „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” īstenošanā. 2017. gadā projektā Latvijā darbojās 32 izglītības iestādes, īstenojot aktivitātes četros tematiskos virzienos: kultūrizglītība un vērtībuzglītība, cilvēktiesību izglītība, vides izglītība un izglītība ilgtspējīgai attīstībai, ANO sistēma un UNESCO darbības pamatprincipi.

Sadarbības līgumi par globālās rīcības programmas „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” īstenošanu Latvijā

Nolūkā īstenot globālo rīcības programmu „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”, 2017. gada 29. septembrī UNESCO Latvijas Nacionālā komisija, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija un Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija parakstīja trīspusēju sadarbības līgumu. Tas pauž apņemšanos ieviest programmas principus, mērķus un uzdevumus prioritārajās darbības jomās, tostarp mācību vides pārveidē un ilgtspējīgu risinājumu meklēšanā un sadarbības tīklu stiprināšanā vietējās kopienās. Līgumu parakstīja vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Kaspars Gerhards, izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre Baiba Moļņika, piedaloties Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisijas priekšsēdētājam Laimdotai Straujumai un citām amatpersonām.

Lai stiprinātu sadarbību ar privāto sektoru un apzinoties visu iesaistīto pušu atbildību ilgtspējīgas sabiedrības un vides attīstībā, 2017. gada 22. maijā UNESCO Latvijas Nacionālā komisija noslēdza sadarbības līgumu ar SIA „ZAAO”, lai kopīgi īstenotu UNESCO globālās rīcības programmas „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” noteiktos mērķus un uzdevumus.

Starptautiskais Latvijas – Ukrainas – Igaunijas jaunatnes attīstības sadarbības projekts – ANO modelēšanas spēle „Strong Youth – Peaceful Tomorrow” /”Stipri jaunieši – mierpilnai pasaulei”

(2017. gada janvāris – aprīlis)

2017. gadā tika turpināts veiksmīgi aizsāktais Latvijas – Ukrainas – Igaunijas jaunatnes attīstības sadarbības projekts – ANO modelēšanas spēle, kas iesaista jauniešus diskusijās par cilvēces attīstībai nozīmīgiem jautājumiem, tādējādi veicinot līderības, sadarbības, problēmu risināšanas un kritiskās domāšanas prasmes, kā arī stiprina Latvijas, Ukrainas un Igaunijas sadarbību izglītības jomā. Projekts tika īstenots sadarbībā ar partneriem ārzemēs – UNESCO Igaunijas Nacionālo komisiju un jauniešu organizāciju „Sabiedrības iniciatīvu institūts” (*Society Initiatives Institute*, Ukraina).

Projekta ietvaros visās trīs valstīs notika sagatavošanās semināri, kuros jaunieši tika iepazīstināti ar projekta mērķiem, formātu, kā arī ar ANO sistēmu un Ilgtspējīgas attīstības mērķiem. Latvijā sagatavošanās seminārs notika 2017. gada 17. februārī Zviedrijas vēstniecībā Latvijā. Jaunieši tikās ar Ārlietu ministrijas ekspertiem un starptautisko attiecību pētniekiem no Rīgas Juridiskās augstskolas, Latvijas Ārpolitikas institūta, ANO Starptautiskās Migrācijas organizācijas un Latvijas Bankas, savukārt argumentēšanas prasmes tika veicinātas organizācijas „Quo tu domā?” lektora vadībā. Klātesošos uzrunāja arī Zviedrijas vēstnieks Latvijā V.E. Henriks Landerholms. Balstoties uz diskusijām sagatavošanās seminārā, kā arī uz mājas darbu rezultātiem, tika veikta dalībnieku atlase braucienam uz Ukrainu.

Starptautiskā ANO modelēšanas spēle ELUMUN (*Estonian – Latvian – Ukrainian Model United Nations*) notika no 2017. gada 7. līdz 9. aprīlim Ļvivā, Ukrainā. Kopumā projekts pulcēja apmēram 150 jauniešu (vecumā no 15 līdz 18 gadiem) no Latvijas, Ukrainas un Igaunijas, kuriem bija iespēja diskutēt par globālajiem izaicinājumiem un risinājumiem ceļā uz ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem, tikties ar ārpolitikas ekspertiem, ministriju darbiniekiem, kas iesaistīti globālās politikas veidošanā, un diskutēt ar augstskolu mācībspēkiem un ekspertiem par projektā akcentētajām globāli nozīmīgām tēmām.

Modelēšanas spēlē piedalījās 20 vidusskolēni no Ādažiem, Cēsīm, Grobiņas, Kuldīgas, Ozolniekiem, Pļaviņām, Riebiņiem, Rīgas un Valmieras. Pasākuma galvenais organizators bija Ukrainas jauniešu organizācija „Sabiedrības iniciatīvu institūts”. Pasākuma organizēšanu atbalstīja Ļvivas apgabala administrācija, kā arī Igaunijas vēstniecība Ukrainā. Trīs dienu aktīvās debatēs jaunieši atdarināja ANO komiteju darbu, diskutēja par starptautisku militāru konfliktu risināšanu, dzimumu līdztiesību, izglītības kvalitāti un pieejamību konfliktu skartās zemēs, kā arī ilgtspējīgiem risinājumiem pilsētvides attīstībai. Viņi iejutās Bolīvijas, Ēģiptes, Etiopijas, Itālijas, Zviedrijas, Ukrainas u.c. valstu diplomātu lomās. Rezultātā tapa trīs rezolūcijas, kas tika prezentētas modelētā ANO Ģenerālajā asamblejā.

UNESCO Jauniešu vasaras skola – Eiropas Ilgtspējīgas attīstības nedēļas pasākums

(2017. gada 1.–2. jūnijs, Stalbe)

Lai stiprinātu draudzības saites starp UNESCO Asociētajā skolu projektā iesaistītajiem jauniešiem, kā arī iepazītu globālus ilgtspējas izaicinājumus, no 2017. gada 1. līdz 2. jūnijam Stalbes vidusskolā norisinājās vides izglītības tēmām veltīta jauniešu vasaras skola, kas pulcēja dalībniekus no Ādažiem, Kuldīgas, Rīgas, Riebiņiem un Stalbes.

Pasākums norisinājās ANO modelēšanas spēles formātā. Tās dalībniekiem bija iespēja iepazīt ANO sistēmu, UNESCO darbību un ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķus, kā arī augstskolu ekspertu vadībā rakstīt un aizstāvēt rezolūcijas. Kopumā tika izstrādātas piecas rezolūcijas, no kurām divas bija veltītas ilgtspējīgai attīstībai, CO2 izmešu samazināšanai, klimata pārmaiņu radīto seku novēršanai, bet trīs – Sīrijas konflikta risināšanai, īpaši akcentējot nepieciešamību mazināt militāro klātbūtni reģionā un nodrošināt cilvēktiesības Sīrijas iedzīvotājiem kara skartajās teritorijās. Vasaras skola aicināja ne tikai risināt globālus izaicinājumus, bet arī aktiermākslas pasniedzējas vadībā iejusties diplomātu lomās. Savukārt, lai uzsvērtu, ka līdzdalība starptautisku lēmumu pieņemšanā ir iespējama ne tikai kā diplomātiem, bet arī kā nozares ekspertiem, jauniešiem bija iespēja tikties ar bioētikas ekspertu asoc. prof. Signi Mežinsku, kura pārstāv Latviju UNESCO Starptautiskajā bioētikas komitejā.

Vides izglītība, kas ir nozīmīga klimata pārmaiņu jautājumu izprašanā, nav iedomājama bez aktīvas un izzinošas darbošanās dabā, tādēļ SIA ZAAO ekspertu vadībā abās UNESCO Jauniešu vasaras skolas dienās poligonā „Daibe” norisinājās vides izglītības stafetes, lekcijas un tika risināti interaktīvi uzdevumi, kas informēja jauniešus par to, kas ir aprites ekonomika, ilgtspējīgs patēriņš un kā katram no mums rīkoties, lai mazinātu savu ekoloģisko pēdu. UNESCO Jauniešu vasaras skola bija viena no Eiropas Ilgtspējīgas attīstības nedēļas aktivitātēm Latvijā.

ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem veltīta akcija „Pasaules lielākā mācību stunda”

(2017. gada septembris – novembris)

Pasaules lielākā mācību stunda ir starptautiska izglītības akcija, kas ik septembri norisinās izglītības un kultūras iestādēs visā pasaulē. Akcija atzīmē 2015. gada 25. septembri – dienu, kad 193 valstis ANO Ģenerālajā asamblejā pieņēma rezolūciju „Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam”, kas ietver 17 Ilgtspējīgas attīstības mērķus. Akcija ar izglītības ministriju, nevalstisko organizāciju, dažādu ANO aģentūru u.c. institūciju atbalstu notiek ap 100 pasaules valstīs.

Pasaules lielākās mācību stundas mērķis ir veicināt katra bērna, jaunieša un pieauguša izpratni par 17 Ilgtspējīgas attīstības mērķiem un aicināt ikvienu iesaistīties to sasniegšanā. Izglītības akcijas ietvaros tiek izstrādāti mācību stundu plāni, rīkotas interaktīvas nodarbības, pārgājieni, koncerti, tirdziņi u.c. pasākumi, kas veicina atbildīgu attieksmi pret kultūras un dabas resursiem, sekmē pilsonisko līdzdalību un ikviena iesaistīšanos iekļaujošas sabiedrības un ilgtspējīgas ekonomikas veidošanā.

Akcija Latvijā tika uzsākta 2017. gada 12. septembrī ar Ekoskolu forumu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Tā ietvaros tika prezentēta Pasaules lielākās mācību stundas tēma – ilgtspējīgs pārtikas patēriņš un veselīgs dzīvesveids – un izstrādātie materiāli. Forumu noslēdza jauniešu gājiens no Latvijas Nacionālās bibliotēkas līdz Brīvības piemineklim, kura vadmotīvs bija „Izmetam pārāk daudz”.

Savukārt akcijas „Pasaules lielākā mācību stunda” Latvijas noslēguma pasākums notika 2017. gada 24. novembrī Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē. Tas pulcēja gan mācību stundu autorus – jau pieredzējušus skolotājus, gan topošos pedagogus, kā arī augstskolu mācībspēkus, valsts iestāžu un nevalstisko organizāciju pārstāvjus. Noslēguma pasākums norisinājās Globālās izglītības dienas ietvaros.

Pasaules lielākajā mācību stundā, kas mudināja izvērtēt ikdienā patērēto pārtiku un mainīt savus paradumus, 2017. gadā piedalījās skolotāji no 51 Latvijas izglītības un kultūras iestādes, sagatavojot 111 tematiskos nodarbību plānus un iesaistot vairāk nekā 3000 bērnu un jauniešu ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu izziņāšanā. Ar akcijas rezultātiem iespējams iepazīties šeit: <http://www.skolas.unesco.lv/lv/pasaules-lielaka-stunda/>



UNESCO ZINĀTŅU PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA

L'ORÉAL Baltic stipendija „Sievietēm zinātnē”

2017. gadā UNESCO un L'ORÉAL starptautiskā programma „Sievietēm zinātnē” (*For Women In Science*) tika paplašināta, iesaistot arī Lietuvas un Igaunijas zinātnieces. Stipendiju piešķir uzņēmums L'OREAL Baltic sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju, UNESCO Lietuvas Nacionālo komisiju, UNESCO Igaunijas Nacionālo komisiju, Latvijas Zinātņu akadēmiju, Lietuvas Zinātņu akadēmiju un Igaunijas Zinātņu akadēmiju.

2017. gadā Latvijā tika piešķirtas trīs L'OREAL Baltic stipendijas „Sievietēm zinātnē” ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu. Vienu stipendiju 6000 eiro vērtībā ieguva zinātņu doktore vecumā līdz 40 gadiem, bet divas stipendijas – 6000 eiro vērtībā katru – saņēma doktorantes līdz 33 gadu vecumam disertācijas izstrādes atbalstam. Stipendijas saņēma zinātnieces, kuras veic pētījumus dzīvības un vides zinātnes, fizikālās zinātnes un inženierzinātņu jomā. Igaunijā un Lietuvā tika piešķirtas pa vienai stipendijai 6000 eiro vērtībā katrā valstī zinātņu doktorēm vecumā līdz 40 gadiem iecerēto pētījumu veikšanai. Kopumā stipendiju konkursā no visām Baltijas valstīm tika saņemti 102 pieteikumi.

2017. gada 26. maijā Latvijas Zinātņu akadēmijā pirmo reizi notika L'OREAL Baltic stipendijas „Sievietēm zinātnē” pasniegšanas ceremonija. Stipendiju saņēma trīs talantīgas Latvijas zinātnieces – Renāte Ranka, Jekaterīna Ivanova un Marina Sokolova, kā arī Lietuvas zinātniece Urte Neniskyte un Els Heinsalu no Igaunijas.

Dr.biol. Renāte Ranka strādā Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra Molekulārās mikrobioloģijas un saimniekorganisma-patogēnu mijiedarbības laboratorijā. Viņas pētījums ir par dažādu ērcu sugu mikrobiomu Latvijā un iespējamo ietekmi uz ērcu izraisīto slimību ekoloģiju. Rīgas Tehniskās universitātes Rūdolfa Cimdiņa Rīgas Biomateriālu inovāciju un attīstības centra pētnieces Mg.Sc.ing. Marinas Sokolovas pētījuma mērķis ir izveidot kompozītmateriālus, kas līdzinās cilvēka kaula struktūrai un var palīdzēt cīņā ar tādām slimībām kā osteoporoze, artrīts, kaulu vēzis un citas. Mg.Sc.ing. Jekaterīna Ivanova strādā Latvijas Organiskās sintēzes institūtā, un jaunās zinātnieces pētījums ir veltīts potenciālu pretvēža savienojumu izstrādei – aromātisko sulfonamīdu kā ogļskābes anhidrāžu inhibitoru sintēze. Lietuvas jaunā zinātniece Dr. Urte Neniskite strādā Viļņas Universitātes Neirobioloģijas un biofizikas nodaļas Dzīvības zinātņu centrā. Viņas pētījumam ir potenciāls atklāt noteiktu neiroloģiskas attīstības un neiropsihiatrisku slimību, piemēram, autismu vai šizofrēnijas molekulāro iemeslu. Dr. Els Heinsalu darbojas Nacionālās ķīmiskās fizikas un biofizikas institūta Augstas energoefektivitātes un skaitļošanas fizikas laboratorijā Igaunijā un pēta lingvistiskās un ekoloģiskās sistēmas.

Svinīgajā pasākumā jaunās zinātnieces sveica programmas Goda patronese Vaira Vīķe-Freiberga, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas viceprezidents, izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis, L'OREAL Baltijas un Polijas ģenerāldirektore Violeta Rosolovska, Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents Ojārs Spārītis, Igaunijas Zinātņu akadēmijas prezidents Tarmo Soomere un Lietuvas Zinātņu akadēmijas prezidents Valdemaras Razumas. Ceremonijas laikā tika prezentēta arī jaunā ceļojošā izstāde „Sievietēm zinātnē”. Izstādes veidotāji iepazīstināja ar ievērojamām Baltijas zinātniecēm, izceļot viņu izcilību, radošumu un inteliģenci.

UNESCO programma „Cilvēks un biosfēra”

UNESCO programmas ”Cilvēks un biosfēra” mērķi ir uzlabot cilvēku attiecības ar vidi globālā mērogā, galvenokārt, veicinot starpdisciplinārus pētījumus par vides un cilvēku mijiedarbību, paraugteritoriju attīstību, kā arī vairo izpratni par vides pārvaldības jautājumiem. Programmas redzamākais ieguldījums ir visā pasaulē plašais biosfēras rezervātu tīkls. Biosfēras rezervāti ir pasaulē vieni no nozīmīgākajām teritorijām ilgtspējības attīstības jēdziena skaidrošanā un ilgtspējības principu iedzīvināšanā. To īstenotā prakse pierāda, ka ir iespējama vides pārvaldība, kura atspoguļo gan līdzsvaroto un sabalansēto vides, sociālo, politisko un ekonomisko vajadzību un vēlmju attīstību, gan nodrošina sabiedrības iesaisti vides pārdomātā pārvaldīšanā un dabas resursu saprātīgā izmantošanā.

1997. gada Latvijā tika nodibināts pirmais biosfēras rezervāts – Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, kas iekļauts pasaules biosfēras rezervātu tīklā. UNESCO LNK sadarbojas ar Dabas aizsardzības pārvaldi, kas ir atbildīgā valsts institūcija par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta koncepcijas īstenošanu.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta 20. gadadiena (2017. gada 15. decembris, Valmiera)

2017. gadā apritēja 20. gadskārta, kopš Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts (ZBR) tika iekļauts Starptautiskajā biosfēras rezervātu tīklā. ZBR ir vienīgā šāda veida īpaši aizsargājamā dabas teritorija Latvijā, kurā starptautiski nozīmīgas dabas un ainaviskās vērtības tiek saglabātas, nodrošinot ilgtspējīgu sociālo un ekonomisko attīstību.

Par ZBR atbildīgā institūcija – Dabas aizsardzības pārvalde – sadarbībā ar Vidzemes Augstskolu un citiem sadarbības partneriem 2017. gada 15. decembrī Valmierā rīkoja starptautisku konferenci „Biosfēras rezervāts: Tad. Tagad. Turpmāk”, kurā aicināja atskatīties uz teritorijas pastāvēšanas 20 gadiem, dalīties pozitīvajā pieredzē un izaicinājumos, kas saistīti ar teritorijas ilgtspējīgas attīstības plānošanu un darba grupās sniegt ierosinājumus un savu vīziju par teritorijas turpmāko attīstību.

Pasākumā eksperti diskutēja par 20 gadu laikā paveikto tādās jomās kā biosfēras rezervāta pārvaldība, monitorings, ainavu ekoloģiskā plāna ieviešana un biotopu apsaimniekošana. UNESCO LNK pārstāvji klātesošos iepazīstināja biosfēras tīklu. Ārvalstu eksperti prezentēja starptautisko pieredzi par ekonomiskās attīstības iespējām aizsargājamās dabas teritorijās Zviedrijā un Igaunijā, ar pieredzi un izaicinājumiem Lejas Morāvijas biosfēras rezervāta pārvaldībā un sabiedrības iesaistīšanu dabas aizsardzībā pieredzē Islandē. Pasākumā notika arī piecas tematiskās darba grupas, kuras izstrādāja priekšlikumus turpmākai Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta attīstībai.

Konferencē piedalījās par biosfēras rezervātu atbildīgās valsts institūcijas, pašvaldības, plānošanas reģioni, zinātniskās un izglītības organizāciju, kā arī nevalstiskā sektora pārstāvji un uzņēmēji.

Zinātnes diena „Radošā zinātne”

(2017. gada 29. septembris, Rīga)

Ik gadu visā Eiropā tiek rīkota īpaša zinātnei veltīta diena. 2017. gadā to atzīmēja 29. septembrī, aicinot ikvienu interesentu iepazīt aizraujošo zinātnes pasauli – tikties ar zinātniekiem, doties uz zinātnes centriem un augstskolām, kur sagatavo nākamās zinātniekus, kā arī piedalīties zinātniskās prezentācijās, interaktīvās nodarbībās un citās interesantās aktivitātēs.

Jau ceturto gadu UNESCO asociētās skolas iesaistījās Zinātnieku programmā, ko vispārizglītojošo un profesionālo skolu bērniem un jauniešiem organizēja Rīgas Tehniskā universitāte. 2017. gads bija īpašs, jo Rīgas Tehniskā universitāte atzīmēja 155. jubileju un sadarbībā ar uzņēmumu «Industry Service Partner», UNESCO LNK, «Latvenergo» un daudziem citiem partneriem piedāvāja programmu, atšifrējot, kas slēpjas zem vārda ZINĀTNE.: Z – zinātkāre, I – inovācija, N – nākotne, Ā – v=s/t, T – tehnoloģijas, N – Nobels, E – eksperiments. Pasākumā piedalījās UNESCO asociētās skolas no Kuldīgas, Daugavpils, Rīgas, Ādažiem u.c.



UNESCO KULTŪRAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA

Kultūras mantojums ilgtspējīgai attīstībai

Akcija „Mantojuma stāsts – mans stāsts, tavs stāsts”

Lai rosinātu vietējā kultūras mantojuma izzināšanu un tā nozīmības izprašanu, Latvijā tika organizēta mantojuma izglītības akcija „Mantojuma stāsts – mans stāsts, tavs stāsts”. Tās mērķis bija mudināt skolas vecuma bērnus un jauniešus iepazīt kultūras mantojuma vērtības un rosināt viņus pastāstīt par tām saistošā veidā, izmantojot mūsdienu tehnoloģiju sniegtās iespējas. Akciju rīkoja UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un izglītības uzņēmums „Lielvārds” sadarbībā ar Latvijas Nacionālo vēstures muzeju, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju un Latvijas Nacionālo bibliotēku. To finansiāli atbalstīja Latvijas Republikas Kultūras ministrija.

Akcijas uzdevums bija uzņemt vismaz divas fotogrāfijas. Vienai jāatspoguļo kultūras mantojums – vieta, piemineklis, tradīcija vai ar to saistīts priekšmets, bet otrā fotogrāfijā jābūt attēlotam tās autoram. Izmantojot pieejamos tehnoloģiju rīkus, no uzņemtajām fotogrāfijām bija jāizveido kolāža, kurā fotogrāfijas veido savstarpēji vienotu kompozīciju. Akcijas vietnē www.darini.lv bija pieejama visa informācija par akcijas nosacījumiem un noteikumiem, un tajā dalībnieki varēja ievietot foto kolāžas.

Lai stāstītu par kultūras mantojuma saglabāšanu un aizsardzību, akcijas ietvaros tika rīkoti vairāki semināri. 2017. gada 12. aprīlī Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā notika atklāšanas pasākums, kura laikā dalībnieki tika iepazīstināti ar akcijas mērķi un norisi, piedalījās foto kolāžu veidošanas meistarklasē, devās ekskursijās pa muzeju, kā arī klausījās lekciju par arheoloģiskajām senlietām un pareizu rīcību to saglabāšanā. Otrais akcijas seminārs – foto ekskursija pa Rīgas vēsturisko centru – notika 2017. gada 12. maijā. Semināra laikā dalībnieki tika iepazīstināti ar dažādu vēsturisko vietu nozīmi un īpašajām detaļām pilsētvidē. Foto ekskursijā piedalījās arī profesionāls fotogrāfs, kas dalībniekiem atklāja dažādus paņēmienus un nianšes, kas jāievēro, lai uzņemtu kvalitatīvus fotoattēlus. Trešais seminārs norisinājās Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 2017. gada 18. un 19. septembrī, un tajā pedagogi un skolēni tika iepazīstināti ar Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas kolekciju sniegtajām iespējām Latvijas mantojuma izzināšanai un akcijas darbu veidošanai. Semināra laikā tā dalībniekiem tika dota iespēja piedalīties praktiskajās nodarbībās par digitālajiem resursiem mantojuma iepazīšanai vai ekskursijās Latvijas Nacionālajā bibliotēkā un pastāvīgajā ekspozīcijā „Grāmata Latvijā”. Akcijas gaitā īstenotie semināri skolēniem sniedza padziļinātas zināšanas par dažādām kultūras mantojuma vērtībām, vienlaikus pedagogiem tika piedāvāts metodoloģiskais atbalsts, kā mācību saturā integrēt kultūras mantojuma jautājumus, īpašu uzsvāru liekot uz praktiskajām nodarbībām.

Akcijas tēmas tika skatītas arī II Vizuālizpratnes nedēļā, kas notika no 2017. gada 9. līdz 14. oktobrim. Nedēļas mērķis bija veicināt sabiedrības iesaisti un rosināt profesionālu diskusiju par vizuālizpratnes nozīmi sabiedrībā un izglītībā. Nedēļas ietvaros Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju un Kultūras Pedagogu biedrību rīkoja vizuālizpratnes jautājumiem veltītus starpdisciplinārus pasākumus, aicinot tajos piedalīties skolēnus, skolotājus, skolotāju izglītotājus un citus interesentus. 2017. gada 11. oktobrī notika radošā darbnīca „FOTO + TEKSTS = KOLĀŽA & FLARFS”, kuras mērķis bija analizēt akcijai „Mantojuma stāsts – mans stāsts, tavs stāsts” iesniegtās kolāžas un rosināt diskusiju par paņēmieniem, kā nolasīt un saprast vizuālu materiālu un tam pretstatā – kā tekstu pārvērst par vizuālu vēstījumu. Darbnīcas dalībnieki ar šiem paņēmieniem veidoja pašportretus, izmantojot kultūrvēsturisku objektu fotogrāfijas. Akcijas tēmas tika apskatītas arī konferencē „Vizuālizpratne sabiedrībai un izglītībai” 2017. gada 12. oktobrī.

Kopumā akcijas vietnē www.darini.lv tika iesniegti 168 darbi. No iesniegtajiem darbiem tika izvēlēti tie, kas iekļauti 2018. gada kalendārā. Darbus izvērtēja un savus favorītus iekļaušanai 2018. gada kalendārā izraudzījās 12 sabiedrībā pazīstami cilvēki, kuru ikdienas darbs ir saistīts ar mantojuma saglabāšanu un aizsargāšanu, tostarp Latvijas Republikas kultūras ministre Dace Melbārde, Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks, kolektīva FREE RIGA līdzdibinātājs un pilsētvides aktīvists Mārcis Rubenis, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas vadītājs Juris Dambis, Latvijas Nacionālā vēstures muzeja galvenais krājuma glabātājs etnogrāfijas nodaļā Jānis Šabanovs, Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore Signe Pujāte, arhitekts Jānis Dripe, tekstiliju restauratore Indra Saulesleja, izglītības uzņēmuma „Lielvārds” vadītājs Aivars Gribusts, mākslas vēsturnieks Ojārs Spāritis, starpnozaru mākslas grupas „Serde” vadītāja Signe Pucena, arhitekts un pilsētplānotājs Viesturs Brūzis. Savukārt kalendāra vāka darbu izvēlējās akcijas organizatori.

Akcijas noslēguma pasākums notika 2017. gada 7. decembrī koka ēku renovācijas centrā „Koka Rīga”. To apmeklēja akcijas laureāti un viņu viesi, kā arī sabiedrībā pazīstamie cilvēki, kuri izraudzījās kalendārā iekļautos darbus. Svinīgā apbalvošanas ceremonijā tika prezentēts akcijas laikā tapušais 2018. gada kalendārs un tika apbalvoti tajā iekļauto darbu autori.

Aktivitātes nemateriālā kultūras mantojuma izcelšanai

2017. gada 8. septembrī Latvijas Kultūras akadēmija (UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma politikas un tiesību katedra), Politikas sociālo zinātņu institūts (Francija) sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi, Latvijas Nacionālo kultūras centru, UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju, Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūtu un Francijas institūtu Latvijā rīkoja priekšlasījumus un apaļā galda diskusiju par kultūras tradīciju saglabāšanas un vides aizsardzības tiesību jautājumiem.

Priekšlasījumos un diskusijās eksperti no Latvijas, Igaunijas, Francijas, Islandes un Polijas iepazīstināja ar gadījumiem, kur vides tiesību regulējums skar nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu: piemēram, tradicionālas saimniekošanas veicināta bioloģiskā daudzveidība Latvijā, tradicionāli krāsošanai izmantotu augu ieguves ierobežojumi, roņu medības un zvejas tradīciju mainība Igaunijā, tāpat arī tiesību izņēmumi ūdensputnu medību tradīcijām Francijā un paražu tiesībās balstīts zemes teritoriju izmantojums dažādās pasaules valstīs. Seminārs tika rīkots, lai veicinātu salīdzinošu un starpdisciplināru skatījumu, sarunā piedaloties tiesību pētniekiem, valsts pārvaldes iestāžu pārstāvjiem, etnologiem un nemateriālā kultūras mantojuma kopienu pārstāvjiem.

2017. gadā UNESCO LNK iesaistījās kultūras zīmes „Latviskais mantojums” žūrijas komisijā un iepazīnās ar Latvijas uzņēmumiem, kas savā darbībā popularizē Latvijas kultūras mantojumu. Kultūras zīme „Latviskais mantojums” tiek pasniegta Latvijas tūrisma uzņēmējiem, kuri saglabā un daudzina latvisko kultūras mantojumu, rādot to apmeklētājiem. Zīme izveidota pēc lauku tūrisma asociācijas „Lauku ceļotāja” iniciatīvas, lai godinātu un rādītu latviskās kultūras un sadzīves mantojumu, kas dzīvo mūsdienās. Pēc šīs zīmes var atpazīt vietas, kur saimieki apmeklētājiem ir gatavi rādīt un stāstīt, cienāt ar latviskiem ēdieniem, mācīt amatus un prasmes, svinēt latviskos svētkus. 2017. gada 30. novembrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notika informatīvais seminārs „No kultūras zīmes „Latviskais mantojums” līdz UNESCO”, kura ietvaros tika pasniegta kultūras zīme „Latviskais mantojums” 16 lauku tūrisma uzņēmējiem.

Starpkultūru dialogs un kultūras izpausmju daudzveidība

Projekts „Kultūras daudzveidība jaunatnes atbalstam, starpkultūru dialoga un daudzvalodības veicināšanai”

2017. gadā ar UNESCO Līdzdalības programmas finansiālu atbalstu UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un Latviešu valodas aģentūra sadarbībā ar Latvijas Universitāti, Ventspils Augstskolu un partneraugstskolām Somijā, Polijā, Čehijā, Igaunijā un Lietuvā īstenoja projektu „Kultūras daudzveidība jaunatnes atbalstam, starpkultūru dialoga un daudzvalodības veicināšanai”. Projekta mērķis bija rosināt diskusiju par autoriem, kas nesen ienākuši literatūrā, un aktualitātēm mūsdienu latviešu, poļu, čehu, somu, igauņu un lietuviešu literatūrā, tādējādi mudinot jauniešus kļūt par literatūras vēstniekiem, un paust savu viedokli par šī brīža norisēm. Projekts padziļināja ārzemju jauniešu interesi par latviešu valodu un literatūru, stiprināja latviešu valodas apguvi ārvalstu augstskolās un svešvalodu apguves programmās Latvijā, kā arī sniedza iespēju jauniešiem gūt praktisku tulkošanas pieredzi, veidot tulkošanas partnerības un noderīgus kontaktus turpmākai profesionālai darbībai.

Kopumā projektā iesaistījās aptuveni 30 studenti un pasniedzēji no septiņām augstskolām: Latvijas Universitātes baltistikas, bohēmistikas, polonistikas un somugristikas studenti un Varšavas Universitātes, Kārļa Universitātes, Vītauta Dižā Universitātes, Tartu Universitātes, Helsinku Universitātes latviešu valodas studenti. Augstskolās tika rīkoti mācību semināri, lekcijas un nodarbības par jaunākās literatūras tendencēm attiecīgajā valstī. Tajos studenti aktīvi pievērsās savas valsts jaunākās literatūras izpētei, izvēlējās, interesantākos darbus tulkošanai, sagatavoja jauno autoru darbu fragmentu izlasi, kā arī tulkoja citu valstu jauno autoru darbus. Studentu izveidotā jauno autoru darbu fragmentu izlase bija paredzēta tulkošanai tiem studentiem, kuri apgūst viņu dzimto valodu kā svešvalodu projekta augstskolās. Darbu izlases atspoguļoja žanru daudzveidību. Tajās bija iekļauti gan sadzīves romāni, gan kriminālromāni, gan stāsti, gan romāni ar fantastikas elementiem un pat detektīvstāsti bērniem. Piemēram, latviešu studentu sagatavotajā izlasē tika iekļauti Jāņa Joņeva romāna „Jelgava 94”, Luīzes Pastores detektīvstāstu bērniem „Svešinieka atnākšana” un Paula Bankovska stāstu krājuma „Trakie veči” stāsta „Nakts kontrole” fragmenti.

No 2017. gada 28. jūnija līdz 2. jūlijam Rīgā un Ventspilī tika organizēta projekta starptautiskā vasaras skola. Tā sākās ar konferenci Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, kas bija veltīta aktualitātēm latviešu literatūrā un izdevējdarbībā. Pasākuma pirmajā daļā pazīstamais latviešu valodnieks Andrejs Veisbergs iepazīstināja studentus ar dažādiem faktoriem, kas ietekmē tulkošanas procesu, bet literatūrzinātniece Ieva Kalniņa pastāstīja par jaunākajām tendencēm latviešu prozā. Savukārt latviešu literatūras platformas „Latvian literature” projektu vadītājas Jutas Pīrāgas stāstījums par Latvijas plānoto dalību Londonas grāmatu tirgū ļāva studentiem gūt priekšstatu par svarīgākajām norisēm Latvijas grāmatniecībā. Dalībniekiem bija iespēja piedalīties ekskursijā pa bibliotēku, kuras laikā viņi ne tikai iepazinās ar bibliotēkas nodaļām un to krājumiem, bet arī apmeklēja bibliotēkas pastāvīgo ekspozīciju „Grāmata Latvijā”.

No 2017. gada 29. jūnija līdz 2. jūlijam Ventspils Augstskolā četros tulkošanas praktikumos (lietuviešu–latviešu, somu/igauņu–latviešu, čehu–latviešu un poļu–latviešu) Latvijas Universitātes un Ventspils Augstskolas pasniedzēju vadībā studenti dalījās savā pieredzē un pilnveidoja projekta gaitā sagatavotos tulkojumus. Latvijas tulkotāju – Daces Meieres, Maimas Grīnbergas, Aigas Veckalnes un Ingmāras Balodes – vadītajās meistarklasēs studenti uzklusēja tulkošanas ekspertu padomus un guva jaunas praktiskas iemaņas daiļliteratūras tekstu tulkošanā latviešu, lietuviešu, somu, igauņu, čehu un poļu valodās. Visai grupai kopīgi tika organizētas arī lekcijas par daiļliteratūras tulkošanas teorētiskajiem jautājumiem – folkloras tulkojamību, dzimtes tulkošanu, tulkojot no somugru valodām, tulkotāja lomu tulkošanas procesā, dzejas tulkošanas specifiku un tulkotāja sadarbību ar redaktoru.

Vasaras skolas gaitā studentiem bija arī iespēja tuvāk iepazīt Ventspili un ventspilniekus. Stāstu vakarā Pārventas bibliotēkā studenti klausījās Ventspils vecākās paaudzes stāstus un dalījās arī ar saviem stāstiem, bet kopīgā vakarēšanā Piejūras brīvdabas muzejā jaunieši tikās ar latviešu dzejnieku Andri Akmentiņu un uzklusēja viņa pieredzi animācijas filmu tulkošanā. Programmā bija iekļautas ekskursijas pa Ventspils Augstskolu un Ventspils Observatoriju un planetāriju. 2. jūlijā vasaras skolas dalībnieki devās uz Ventspils Starptautisko rakstnieku un tulkotāju māju, kur radošā atmosfērā vasaras skolas noslēdzās.



UNESCO KOMUNIKĀCIJU UN INFORMĀCIJAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA

UNESCO programma „Pasaules atmiņa”

UNESCO 1992. gadā izveidoja programmu „Pasaules atmiņa”, kuras mērķis ir apzināt, izcelt un saglabāt pasaules dokumentāro mantojumu, paplašināt piekļuvi tam un veicināt tā izziņu visā pasaulē, neatkarīgi no konkrētā dokumenta izcelsmes vietas. Programma tiecas veicināt dokumentārā mantojuma saglabāšanas jautājumu ienākšanu valstu nacionālajās politikās, veicināt izpratni par šī mantojuma nozīmību un saglabāšanas nepieciešamību, sekmēt tā pieejamību, atpazīstamību, kvalitatīvu satura veidošanu, kā arī institūciju starptautisku un starpinstitucionālu sadarbību, mobilizējot atmiņas institūcijas – arhīvus, muzejus, bibliotēkas un citas nozares institūcijas.

Šo gadu laikā programmas ietvaros aktīvi ir risināti gan praktiski saglabāšanas un pieejamības jautājumi, gan digitalizācijas radīti izaicinājumi praktiķu un politikas veidotāju līmenī, gan arī dokumentārā mantojuma interpretācijas un popularizēšanas aspekti, īpaši starptautiskā mērogā. Programma „Pasaules atmiņa” ir sekmējusi neskaitāmu kopienu un valstu kolektīvās atmiņas stiprināšanu, pārliecību un pašapziņu, kā arī – rosinājusi un iekustinājusi kontrastējošu un politiski sensitīvu jautājumu ienākšanu kultūras mantojuma diskursā. Latvija ir bijusi programmas „Pasaules atmiņa” aktīva dalībvalsts jau kopš programmas izveides.

Konference „Dokumenti un atmiņas institūcijas”

(2017. gada 30. janvāris, Rīga)

Atzīmējot programmas „Pasaules atmiņa” 25. gadadienu, UNESCO LNK rīkoja konferenci „Dokumenti un atmiņas institūcijas”, lai veicinātu programmas atpazīstamību un sekmētu tās turpmākās ieviešanas iespējas Latvijas atmiņas institūcijās. Ar konferenci tika izsludināta arī jaunu nomināciju pieteikšana UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajam reģistram.

Konferencē tika meklētas atbildes uz dažādiem jautājumiem, tostarp: kad vēstures liecība kļūst par dokumentāro mantojumu; kā Latvijā atzīti dokumentārā mantojuma objekti ļauj padziļināti pētīt un dažādot vēstures interpretāciju; kāda ir atmiņas institūciju atbildība un iespējas nodrošināt dokumentārā mantojuma pieejamību; kā un vai vienu noteiktu vēstures objektu izcelšana spēj lauzt sabiedrībā kultivētus stereotipus; kāpēc un kā mēs apzināti izvēlamies noteiktus tematus (atmiņu salas/enkurus), lai runātu par vēstures un politiskiem jautājumiem.

Konference bija platforma nozares pārstāvju un citu iesaistīto pušu diskusijām par dokumentārā mantojuma jēdzienu un dokumentārā mantojuma objektiem kā enkuriem (izejas punktiem) Latvijas atmiņas veidošanā, mantojuma konstruēšanā un interpretēšanā. Tajā piedalījās 81 dalībnieks (muzeju, arhīvu, bibliotēku un krātuvju darbinieki, politikas veidotāji un pašvaldību pārstāvji, kā arī individuāli interesenti) no visas Latvijas. Konferences laikā tika izplatīti dažādi informatīvi materiāli. Konference sekmēja idejas turpmākām sadarbības iespējām starp institūcijām, kā arī rosināja aktualizēt citus ar dokumentārā mantojuma saglabāšanu saistītus aspektus.

Atvērto lekciju cikls par UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” reģistros iekļauto Latvijas dokumentāro mantojumu

2017. gada 4. aprīlī Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā tika atklāts atvērto lekciju cikls, kurā UNESCO LNK kopā ar dažādām organizācijām aicināja izzināt Latvijas dokumentārā mantojuma vērtības, kas iekļautas programmas „Pasaules atmiņa” reģistros, reizē aicinot sabiedrību būt aktīviem jaunu dokumentārā mantojuma liecību apzināšanā un izcelšanā.

Lekcijas notika 11., 18. un 25. aprīlī, kā arī 2. maijā dažādos muzejos un kultūras institūcijās, kurās ikviens varēja iepazīt programmas „Pasaules atmiņa” reģistros iekļautās dokumentārā mantojuma vērtības un to lomu valsts vēstures un starptautiskā tēla veidošanā. Tāpat lekciju dalībnieki uzzināja par atmiņas institūciju ikdienas darbu un aktivitātēm dokumentārā mantojuma saglabāšanas, pieejamības un atpazīstamības veicināšanā.

UNESCO programmas „Pasaules atmiņas” Latvijas nacionālā reģistra papildināšana

2017. gada 6. aprīlī Cēsu Vēstures un mākslas muzejā notika seminārs par dokumentārā mantojuma saglabāšanu un nomināciju pieteikumu sagatavošanu UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajam reģistram. Uz semināru tika aicināti atmiņas institūciju – muzeju, bibliotēku, arhīvu, atsevišķu krātuvi – pārstāvji, kā arī citi interesenti, novadpētnieki un vēstures liecību popularizētāji. Pēc semināra notika diskusija par iespējamām nominācijām, kas būtu iekļaujamas reģistrā.

No 2017. gada 30. janvāra līdz 30. aprīlim muzeji, arhīvi, bibliotēkas un citas atmiņu institūcijas bija aicinātas apzināt dokumentu oriģinālus vai oriģinālu kolekcijas, kas liecina par kādu nozīmīgu vēsturisku pavērsienu norisi vai ietver būtiskus faktus par kādu notikumu, īpaši Latvijas vēsturē, un pieteikt tos programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajam reģistram. Reģistram tika iesniegtas 5 nominācijas. 2017. gada 10. maijā notika UNESCO LNK Zināšanu sabiedrības programmu padomes sēde, kurā tika izskatītas UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajam reģistram iesniegtās nominācijas un izvirzīti eksperti turpmākai izvērtējuma veikšanai.

Saskaņā ar UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālā reģistra vispārējām vadlīnijām, katru nomināciju izvērtēja nominācijas specifikai atbilstoši dažādu jomu un institūciju pārstāvoši trīs neatkarīgi eksperti. Nominācijas un ekspertu sniegtie vērtējumi tika izskatīti UNESCO LNK Zināšanu sabiedrības programmu padomes 2017. gada 15. septembra sēdē, kurā tika pieņemts rekomendējošs lēmums UNESCO LNK Asamblejai. Gala lēmums par nominācijām tika pieņemts 2017. gada 13. oktobra UNESCO LNK Asamblejas sēdē. UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā tika iekļautas trīs jaunas nominācijas un papildināta viena jau reģistrā iekļautā nominācija.

Nominācija „Johana Kristofa Broces antikvārā kolekcija par Livoniju (Latviju un Igauniju) no 13. līdz 19. gadsimtam” ietver autora vāktos un sistematizētos materiālus, kas apkopoti 104 sējumos – zīmējumi un to komentāri, rokraksti un noraksti, personu reģistri, topogrāfiskās kartes, gravīras, iespieddarbi, vietu un objektu apraksti par Latvijas un Livonijas vēsturi. Daudzi kolekcijas materiāli ir vienīgās liecības pasaulē un vienīgie ticamie avoti vēlāk zudušo vēstures avotu (kapakmeņu, zīmogu, celtņu, ģerboņu, monētu u.c.) izpētē.

Nominācija „Hernhūtiešu rokrakstu kolekcija, 18. līdz 19. gadsimts” ietver unikālu hernhūtiešu (Brāļu draudzes) rokrakstu tekstu kopumu latviešu valodā. Tajā ir 425 dažādi gan latviešu izcelsmes brāļu, gan vācbraļu ar roku rakstīti dokumenti latviešu valodā – gan norakstīti, gan adaptēti, gan pašu rakstītāju sacerētu dziesmu burtnīcas, dzīvesstāsti, statūti, diāriji, misijas, dažādi reliģiskie raksti, celsmes literatūra un kristīgā folkloras. Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumā esošā hernhūtiešu rokrakstu kolekcija ir vienīgā tik pilnīgā latviešu valodā radītā Brāļu draudzes rokrakstu kolekcija.

Nominācija „Latviešu folkloras krātuves fonogrāfa valču kolekcija” ir autentisku audioierakstu krājums. Šie fonogrāfa vaska cilindri ir senākie tradicionālās mūzikas ieskaņojumi no visas Latvijas, kas veikti no 1926. līdz 1947. gadam. Ieskaņojumus papildina dziesmu pilnie teksti un nošu transkripcijas. Šobrīd krātuvē glabājas 180 valces ar 1068 tautas melodiju ieskaņojumiem un nošu transkripcijām. Kolekcija dod iespēju iegūt dzirdes priekšstatu par latviešu tautasdziesmu vokālo izpildījumu 20. gs. pirmajā pusē.

Papildinājumi nominācijai „Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērza tāss”: viena Jēkabpils Vēstures muzeja no jauna identificēta un viena Tukuma muzeja jauniegūta Sibīrijā rakstīta vēstule uz bērza tāss, kas pieteikta kā papildinājums 2009. gadā UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” nacionālajā reģistrā iekļautajai nominācijai „Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērza tāss”, ir autentiski dokumenti. Sibīrijā rakstīto bērza tāss vēstuļu kolekcijā šobrīd ietilpst 45 vēstules, ko rakstījuši 14 autori un kas glabājas 9 Latvijas muzejos.

UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā iekļauto nomināciju izziņošanas svinīgais pasākums notika 2017. gada 8. decembrī Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā. Pasākuma sākumā notika sadarbības līgumu parakstīšana starp UNESCO LNK un visu reģistrā iekļauto nomināciju glabātājiem un pēc tam svinīgā pasākumā tika godinātas jaunās nominācijas, nomināciju glabātājiem pasniedzot sertifikātus.

2017. gadā UNESCO LNK sadarbībā ar UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskā un nacionālā reģistra nomināciju glabātājiem sagatavoja informatīvas pastkartes latviešu un angļu valodā par Latvijas dokumentārā mantojuma nominācijām.

Studiju kurss „Dokumentārā mantojuma digitalizācija”

(2017. gada 10.–23. novembris, Rīga)

Studiju kurss „Dokumentārā mantojuma digitalizācija” bija vērsts uz zināšanu, prasmju un kompetenču ieguvu dokumentārā mantojuma digitalizācijas jautājumos, gūstot zināšanas par kultūras mantojuma digitalizācijas stratēģijām, politiku, attīstību un risinājumiem, un pēctecīgi – prasmes un kompetences digitalizācijas procesa vadībai. Studiju kursā piedalījās Latvijas Kultūras akadēmijas studenti un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas sadarbības tīkla – UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” īstenošanā iesaistīto atmiņas institūciju pārstāvji.

Studiju kursa mērķis bija sagatavot studējošos darbam ar dokumentārā mantojuma digitalizācijas projektiem, šādu projektu pamatojuma un mērķu izpratnei, kā arī vadībai, īpašu uzmanību pievēršot digitalizācijas procesiem atmiņas institūcijās. Studiju kursu izstrādājusi Latvijas Kultūras akadēmija, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Kompetenču attīstības centrs un UNESCO Latvijas Nacionālā komisija sadarbībā ar pieaicinātajiem vieslektoriem.

Studiju kursa rezultātā tika veicināta izpratne par digitalizācijas politiku un programmām Latvijā, Eiropas reģionā (t.sk. Eiropas Digitālā bibliotēka Europeana) un plašāk starptautiski (t.sk. UNESCO komunikācijas un informācijas programmas, Pasaules digitālā bibliotēka), digitalizācijas projektu veidiem un digitalizācijas procesa posmiem, tehniskajiem risinājumiem un digitalizācijas attīstības perspektīvām.

Medijpratības un informācijpratības veicināšana

Medijpratības tālākizglītības programmas kurss „Ievads medijpratībā”

(2017. gada 17. marts, Rīga)

2017. gada 17. martā Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē, UNESCO medijpratības un informācijpratības katedrā, Latvijas skolu pedagogi tika aicināti piedalīties tālākizglītības mācību seminārā par medijpratību, mediju darbības pamatprincipiem un to funkcijām sabiedrībā.

Programmas mērķis bija sniegt pedagogiem zināšanas un izpratni par medijpratību un mediju darbības pamatprincipiem, ļaut apzināties medijpratības vietu sabiedrības izglītošanas procesā, kā arī palīdzēt pedagogiem saprast viņu lomu un iespējas mediju izglītībā. Tālākizglītības studiju kurss tika izstrādāts, balstoties uz atziņu, ka informācijas un tehnoloģiju dinamiskajā laikmetā zināšanu sabiedrībā ikvienam individam nepieciešamas kompetences un prasmes, kas palīdz analizēt un atšifrēt mediju vēstījumus, kā arī mērķtiecīgi atlasīt informācijas plūsmu, radīt un līdzdarboties mediju satura veidošanā un prast mijiedarboties tiešsaistē. Savukārt pedagogiem ir ļoti nozīmīga loma nepieciešamo kompetenču un prasmju attīstīšanā jauniešiem, lai nodrošinātu viņu turpmāko sagatavotību jaunu zināšanu radīšanā un dažādu ikdienas problēmsituāciju risināšanā.

Vebinārs par personības attīstību digitālajā laikmetā

(2017. gada 29. marts, Rīga)

E-prasmju nedēļas ietvaros UNESCO LNK sadarbībā ar partneriem rīkoja diskusiju – vebināru par personības attīstību digitālajā laikmetā kompetences centrā „Lielvārds”. Tajā eksperti diskutēja par medijpratību kā priekšnoteikumu izglītībai ilgtspējīgai attīstībai, kas aicina mācīties mācīties, mācīties kļūt un mācīties pārveidot. Diskusijā tika apkopoti priekšlikumi un sniegti padomi Latvijas skolotājiem, tālākizglītotājiem, pasniedzējiem u.c. izglītotājiem, kurus ņemt vērā, mācot un mācoties 21. gadsimtā.

UNESCO Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļa

(2017. gada 25. oktobris – 1. novembris)

Tehnoloģiju straujā attīstība, jaunu interaktīvu mediju un komunikācijas platformu pieejamība ikvienam no mums paver jaunas iespējas informācijas ieguvei, tās radīšanai un izplatīšanai. Līdzās iespējām rodas arī riski un atbildība, kuru apzināšanās un pārvaldībā nepieciešamas jaunas prasmes un kompetences. Lai veicinātu efektīvu, atbildīgu, radošu un drošu mediju un komunikācijas tehnoloģiju lietojumu sabiedrībā, īpašu uzmanību pievēršot bērnu un jauniešu kompetencēm, 2017. gadā medijpratības un informācijpratības nedēļas tēma bija „Medijpratība un informācijpratība kritiskā laikā – pārdomājot mācību un informācijas vides”.

Ievadot UNESCO Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļu Latvijā, 2017. gada 17. oktobrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notika ekspertu diskusija „Bibliotēku un bibliotekāru iespējas un loma medijpratības veicināšanā Latvijā”. Tā pie apaļā galda pulcēja saistīto jomu ekspertus: Latvijas Nacionālās bibliotēkas pārstāvjus, Kultūras ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas, nevalstisko organizāciju pārstāvjus izglītības jomā un mediju pārstāvjus. Pirms diskusijas Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas pārvaldības nodaļas un Komunikācijas zinātnes nodaļas pētnieces Baiba Holma un Guna Spurava iepazīstināja ar ziņojumu par līdzšinējās izpētes rezultātiem saistībā ar medijpratību un bibliotekāru lomu tās veicināšanā.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas tīkls „Stāstu bibliotēkas”

Tīkla „Stāstu bibliotēkas” paplašināšana

Līdz 2017. gada 30. aprīlim Latvijas bibliotēkas tika aicinātas pieteikties dalībai UNESCO LNK tīklā „Stāstu bibliotēkas”. Dalība tīklā ilgst 2 gadus, un tā laikā bibliotēkām ir iespēja gūt gan teorētisku, gan praktisku informāciju par stāstīšanas tradīcijām, to praktizēšanu, par novadpētniecību, sadarbību ar vietējo kopienu, kā arī citiem ar kultūras mantojuma saglabāšanu saistītiem jautājumiem. Tīkls tika izveidots 2009. gadā, un kopš 2017. gada tiks paplašināts ik pēc 2 gadiem (iepriekšējo 4 gadu vietā). Tīkla darbības ietvaros iedibināta arī Zemgales, Vidzemes un Latgales stāstnieku festivāla tradīcija, kā arī ik gadus tiek atbalstīts Kurzemes stāstnieku festivāls „Ziv’ zup”.

UNESCO LNK sadarbībā ar tīkla „Stāstu bibliotēkas” ekspertiem nodrošina bibliotēkām metodisku atbalstu kultūras mantojuma vērtību apzināšanai, saglabāšanai, informācijas kolekcionēšanai, reģiona kolektīvās atmiņas stiprināšanai, vietējās kopienas saliedēšanai, starppaaudžu dialoga veicināšanai, kā arī stāstniecības tradīciju izkopšanai un attīstībai. 2017. gadā dalībai UNESCO LNK tīklā „Stāstu bibliotēkas” tika uzņemtas 37 bibliotēkas no visas Latvijas.

Stāstnieku skola – ievadkurss stāstniecībā

(2017. gada 3. oktobris, 23. oktobris un 21. novembris, Rīga, Latvija)

2017. gada nogalē UNESCO LNK sadarbībā ar stāstniecības un nemateriālā kultūras mantojuma ekspertiem izstrādāja un īstenoja ievadkursu stāstniecībā „Stāstnieku skola”. Tā mērķis – sniegt pamatzināšanas un iemaņas stāstniecībā, īpaši sekmējot jauno tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībnieku prasmes atpazīt stāstus, kā arī izprast to nozīmi nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā un būt par stāstniekiem, lai iedvesmotu ikvienu, kas apmeklē stāstu pasākumus. Ievadkurss ilga trīs dienas, un tā ietvaros dalībnieki tika iepazīstināti ar mutvārdu stāstīšanas tradīcijām un izpaušmēm mūsdienu kultūras kontekstā, tika piedāvāts ieskats dažādu identitāšu konstruēšanas praksēs, izmantojot stāstniecību kā metodi, tika aplūkoti dažādi stāstu žanri un to iespējās katra stāstnieka radošās pašizpaušmes veicināšanā un izkopšanā, kā arī stāstniecības iespējas kopienas saliedēšanā un veidošanā.

II Latvijas stāstnieku konference „Stāstnieks un kopiena. Ilgtermiņa un īstermiņa stratēģijas”

(2017. gada 5. decembris, Rīga, Latvija)

2017. gada 5. decembrī notika II Latvijas stāstnieku konference „Stāstnieks un kopiena. Ilgtermiņa un īstermiņa stratēģijas”, kuras mērķis bija pulcēt aktīvus, kultūras plānošanas procesos iesaistītus cilvēkus, pasākumu organizētājus un stāstniekus, lai stiprinātu stāstniecības tradīciju lomu vietējo kopienu attīstībā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā, kā arī veidot kopīgu platformu diskusijai par apzinātas stāstniecības tradīcijas attīstībai veltītas stratēģijas pilnveidi. Konferences pirmā daļa bija veltīta stāstam kā komunikācijas un kopienas saišu stiprinātājam, savukārt otrā daļa bija veltīta jau par tradīciju kļuvušo Latvijas reģionālo stāstnieku festivālu tradīcijām un to radītajai ietekmei uz vietējo sabiedrību. Savukārt trešajā un noslēdzošajā konferences daļā notika kopīga diskusija, kuras ievadā tika izklāstīts Latvijas stāstnieku asociācijas priekšlikums ilgtermiņa un īstermiņa pasākumiem un stratēģijai stāstniecības tradīciju saglabāšanai un attīstībai Latvijā.

Konferencē piedalījās vairāk nekā 40 dalībnieki, kas kopīgi diskutēja par kopienu lomu un teicēju apzināšanu, dažādiem stāstīšanas veidiem un situācijām, kā arī reģionālajiem festivāliem Latvijā. Tie bija stāstnieki un stāstu pasākumu rīkotāji, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībnieki, pašvaldību kultūras darbinieki, kultūras sociologi un menedžeri, sabiedrības pētnieki, kultūras vēstnieki un NVO pārstāvji, Latvijas stāstnieku festivālu organizatori un iesaistītie partneri, folkloras kopu vadītāji un skolotāji, kā arī ikviens, kurš ieinteresēts stāstnieku aktivitātēs, stāstniecības tradīciju attīstībā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā.

Publikācija „Stāstnieks. Kopiena. Kultūrtelpa.”

2017. gadā UNESCO LNK sadarbībā ar Latvijas Stāstnieku asociāciju un tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībbibliotēkām sagatavoja publikāciju „Stāstnieks. Kopiena. Kultūrtelpa.” par stāstniecības tradīciju saglabāšanu un attīstību. Publikācijas mērķis ir veicināt stāstniecības tradīciju atpazīstamību Latvijā un stiprināt to lomu nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā un kultūrtelpas bagātināšanā. Izdevuma pirmā daļa veltīta aprakstošam ieskatam stāstniecības tradīciju daudzveidībā pasaulē un attīstībā Latvijā, kā arī dažādiem veiksmes stāstiem, kas aizsākušies UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” ietvaros vai ciešā sadarbībā ar tīkla stāstniekiem. Izdevuma otrā daļa veltīta situācijas analīzei par stāstniecības lomu individuālo prasmju izkopšanā un kopienu attīstībā, kā arī ieteikumiem, kā būt zinošam stāstniekam un veiksmīgam stāstu pasākumu rīkotājam, lai veidotu sadarbību ar kopienu un stiprinātu turpmāku tradīciju attīstību Latvijas kultūrtelpā.

Reģionālie stāstnieku festivāli

UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” stāstnieki aktīvi atbalsta un iesaistās ikgadējos Latvijas vēsturisko novadu stāstnieku festivālos: Kurzemes stāstnieku festivālā „Ziv’ zup”, Zemgales stāstnieku festivālā „Gāž podus Rundālē”, Vidzemes stāstnieku festivālā un Latgales stāstnieku festivālā „Omotu stuosti”. UNESCO LNK 2017. gadā īpaši atbalstīja II Latgales stāstnieku festivālu, kas tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībniekiem piedāvāja iespēju iepazīt vienu no dzīvīgākajām un pievilcīgākajām Latgales tradīcijām – kāzu saimnieču prasmes un viņu stāstus, kā arī iesaistīties pieredzes apmaiņā un stāstītprasmes radošajās darbnīcās.



Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija

UNESCO
Latvijas
Nacionālā komisija

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija

Pils laukums 4-206, Rīga, LV-1050

office@unesco.lv



www.unesco.lv



[www.facebook.com/
UNESCOLNK](https://www.facebook.com/UNESCOLNK)



[www.twitter.com/
@UNESCO](https://www.twitter.com/@UNESCO)



[www.draugiem.lv/
unesco](http://www.draugiem.lv/unesco)